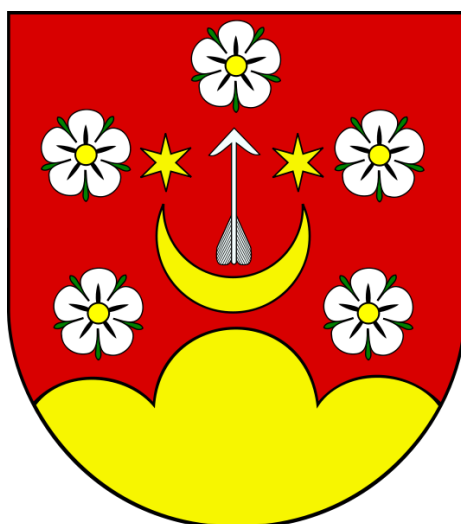

Diagnoza opracowana na potrzeby delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Szerzyny

Kraków, styczeń 2017 r.

Spis treści

1. Wprowadzenie – ustawowe uwarunkowania procesu rewitalizacji	3
1.1. Czym jest rewitalizacja?	3
1.2. Co to jest obszar zdegradowany i jak się go wyznacza?	4
1.3. Czym jest obszar rewitalizacji?	5
2. Metodologia wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.....	6
3. Podstawowe informacje o gminie Szerzyny	9
4. Analiza problemów w sferze społecznej	11
4.1. Czynniki demograficzne	12
4.2. Lokalny rynek pracy - bezrobocie	15
4.3. Pomoc społeczna	19
4.4. Poziom bezpieczeństwa	26
4.5. Poziom edukacji i kapitału społecznego	28
4.6. Poziom uczestnictwa w życiu publicznym	32
4.7. Podsumowanie sfery społecznej	35
5. Analiza negatywnych zjawisk w pozostałych sferach	36
5.1. Sfera gospodarcza	38
5.2. Sfera przestrzenno-funkcjonalna	43
5.3. Sfera techniczna	47
5.4. Sfera środowiskowa	51
6. Wybór obszaru zdegradowanego gminy Szerzyny	54
7. Wybór obszaru rewitalizacji gminy Szerzyny.....	55
Spis ilustracji.....	59

1. Wprowadzenie – ustawowe uwarunkowania procesu rewitalizacji

Gmina Szerzyny zdecydowała się na opracowanie Programu Rewitalizacji w oparciu o założenia Ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. (Dz.U. 2015 poz. 1777). Zgodnie z zapisami wspomnianej Ustawy, pierwszym krokiem prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji jest wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, na którym prowadzone będą działania ukierunkowane na wyprowadzenie tego terenu ze zdiagnozowanej sytuacji kryzysowej.

Niniejszy dokument stanowi opis stanu sytuacji w gminie Szerzyny i został przygotowany dla potrzeb wyznaczenia obszarów gminy wymagających podjęcia działań rewitalizacyjnych. Diagnoza przeprowadzona została w pięciu sferach:

- społecznej;
- gospodarczej;
- przestrzenno-funkcjonalnej;
- technicznej oraz
- środowiskowej.

1.1. Czym jest rewitalizacja?

Zgodnie z Ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji:

*„**Rewitalizacja** stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie Gminnego Programu Rewitalizacji.”*

(art. 2 §1. Ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji)

Działania rewitalizacyjne są prowadzone na obszarach, które charakteryzują się **nagromadzeniem różnych problemów (przede wszystkim społecznych), większym niż przeciętnie w całej gminie**. Zatem konieczne jest przeprowadzenie diagnozy, która określi, które obszary na terenie gminy są lepiej i gorzej rozwinięte.

Rewitalizacja jest **procesem**, a nie jednostkowym działaniem, czyli **nie oznacza** ona podejmowania **pojedynczych działań technicznych**, jak np. remont jednego budynku. Wręcz przeciwnie, rewitalizacja **powinna obejmować całościowe podejście do problemu**, które zakłada realizację przede wszystkim **działań społecznych** (często aktywizację i edukację społeczną mieszkańców, którzy sami będą mogli wpływać na swoje otoczenie). Rewitalizacja może także dotyczyć przekształceń przestrzennych czy rozwiązywania problemów związanych ze środowiskiem lub problemów gospodarczych.

Jedynie suma podjętych na wyznaczonych obszarach **działań** (edukacyjnych, aktywizujących, ale także remontów, budowy / przebudowy instytucji, działań środowiskowych, itd.) może przyczynić się do poprawy sytuacji wskazanych obszarów rewitalizacji.

Działania rewitalizacyjne powinny być prowadzone **nie tylko przez samą gminę, ale także (a nawet przede wszystkim) przez jej mieszkańców, organizacje społeczne, przedsiębiorców**.

Najbardziej skutecznymi działaniami rewitalizacyjnymi są te, które prowadzone są przez samych mieszkańców, tzw. mikrodziałania, które pobudzają aktywność lokalną i jednoczą lokalną społeczność.

1.2. Co to jest obszar zdegradowany i jak się go wyznacza?

Zgodnie z art. 9 §1. Ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji:

„Obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu **koncentracji negatywnych zjawisk społecznych**, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

1. **gospodarczych** – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw lub
2. **środowiskowych** – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub
3. **przestrzenno-funkcjonalnych** – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub
4. **technicznych** – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz нефункционowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.”

Obszar zdegradowany powinno się wyznaczyć za pomocą **obiektywnych i weryfikowalnych wskaźników**. Obszar zdegradowany, **musi każdorazowo** charakteryzować się występowaniem **negatywnych zjawisk społecznych**. Ustawodawca (Ustawa o Rewitalizacji. Praktyczny komentarz, Ministerstwo Infrastruktury i Budownictwa, Departament Polityki Przestrzennej, Warszawa 2016) wskazuje kilka przykładowych wskaźników, które można wykorzystać w diagnozie analizując sferę społeczną. Przykładowo, w przypadku ubóstwa wskaźnikiem może być rozkład terytorialny poszczególnych świadczeń pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i innych zależnych od dochodu, z kolei w przypadku bezrobocia – rozkład terytorialny osób pobierających świadczenia, dodatkowo analiza występowania osób bez prawa do zasiłku, długotrwale bezrobotnych itp.

Po wyznaczeniu obszarów, na których zdiagnozujemy występowanie negatywnych zjawisk społecznych, konieczne jest zdiagnozowanie problemów występujących w innych sferach, w tym sferze **środowiskowej i/lub technicznej i/lub przestrzenno-funkcjonalnej i/lub gospodarczej**.

Wyłącznie gdy dany obszar (dzielnica, sołectwo) wykazuje ponadprzeciętną koncentrację problemów społecznych oraz problemów przynajmniej w jednej z pozostałych sfer (wymienionych powyżej), może zostać uznany za obszar zdegradowany.

1.3. Czym jest obszar rewitalizacji?

Zgodnie z art. 10 §1-2. Ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji:

„1. Obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się **szczególną koncentracją negatywnych zjawisk**, o których mowa w art. 9 ust. 1, na którym z uwagi na istotne **znaczenie dla rozwoju lokalnego** gmina zamierza prowadzić rewitalizację, wyznacza się jako obszar rewitalizacji.

2. Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic.”

Obszar rewitalizacji może obejmować całość obszaru zdegradowanego, pod warunkiem, że obszar ten zajmuje **mniej niż 20% powierzchni gminy** oraz zamieszkiwany jest przez **nie więcej niż 30% ogółu mieszkańców gminy**.

Jeżeli obszar zdegradowany jest większy niż wskazany powyżej, należy dokonać wyboru obszaru rewitalizacji. Wybór ten może nastąpić, ze względu na dwie przesłanki:

- po pierwsze, na obszarze tym koncentracja negatywnych zjawisk jest szczególna
- po drugie, obszar ten ma istotne znaczenie dla rozwoju gminy.

Obszar rewitalizacji może być podzielony na **podobszary**, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, niemniej dla każdego z podobszarów należy udowodnić przesłanki opisane w art.10 §1 Ustawy o rewitalizacji.

Wyznaczenie obszaru rewitalizacji stanowi podstawę do podjęcia kolejnych działań związanych z konstruowaniem Gminnego Programu Rewitalizacji. **Program koncentruje się wyłącznie na obszarze rewitalizacji**, dla którego planowane są przedsięwzięcia rewitalizacyjne służące reakcji na zdiagnozowane dla tego terenu problemy.

Obszar rewitalizacji musi:

- ✓ zajmować nie więcej niż 20% powierzchni gminy;
- ✓ być terenem zwartym, spójnym;
- ✓ być terenem zamieszkałym (przez nie więcej niż 30% mieszkańców gminy);
- ✓ charakteryzować się wysokim natężeniem problemów społecznych;
- ✓ wykazywać problemy w minimum 1 spośród pozostałych sfer (gospodarczej, środowiskowej, technicznej, przestrzenno – funkcjonalnej);

Obszar rewitalizacji może:

- ✓ być podzielony na podobszary, które również muszą być terenem: zwartym, zamieszkałym, na których dostrzegalne jest wysokie natężenie problemów społecznych oraz wykazują problemy w minimum 1 innej sferze, są wyznaczone w oparciu o granice działek).

2. Metodologia wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji gminy Szerzyny wyznaczono w efekcie sekwencji kilku zasadniczych kroków:

Krok 1 Analiza sytuacji społecznej gminy Szerzyny w podziale na poszczególne sołectwa – analiza wskaźników obrazujących sytuację w obszarach takich jak: bezrobocie, ubóstwo, przestępczość i bezpieczeństwo, niski poziom edukacji lub kapitału społecznego oraz niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym i problemy / wyzwania demograficzne (szczegółową listę wskaźników przedstawia tabela 1) dla poszczególnych sołectw wraz z odniesieniem do średniej gminnej.

Efekt: Identyfikacja sołectw zdegradowanych społecznie (w których analiza wskaźnikowa wskazała na występowanie symptomów kryzysu społecznego o nasileniu większym niż średnio w gminie).

Krok 2 Analiza sytuacji gminy Szerzyny w podziale na poszczególne sołectwa w ramach pozostałych sfer: gospodarczej, przestrzenno – funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej w oparciu o dostępne wskaźniki, których szczegółowa lista znajduje się w tabeli 2. Celem analizy była weryfikacja występowania problemów w pozostałych sferach diagnostycznych dla sołectw zdegradowanych społecznie.

Efekt: Wybór obszaru zdegradowanego gminy Szerzyny, który zgodnie z art. 9 Ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, znajduje się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych oraz problemów występujących w minimum jednej z pozostałych sfer diagnostycznych.

Krok 3 Warsztat strategiczny skierowany do radnych, sołtysów, przedstawicieli kluczowych instytucji gminnych, a także przedsiębiorców i organizacji pozarządowych, którego celem było a/ potwierdzenie wyboru obszaru zdegradowanego gminy Szerzyny oraz b/ w oparciu o ekspercką wiedzę uczestników spotkania zawężenie obszaru zdegradowanego i wyznaczenie obszaru rewitalizacji.

Efekt: Wyznaczenie obszaru rewitalizacji gminy Szerzyny, który zgodnie z art. 10 §1-2. Ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, który cechuje się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust. 1, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację, wyznacza się jako obszar rewitalizacji.

Tabela 1. Zestawienie danych poddanych analizie w sferze społecznej.

L.p.	Analizowany problem	Wskaźnik obrazujący problem	Rok	Jednostka analizy
1.	Bezrobocie	Odsetek bezrobotnych mieszkańców w 2015 roku	2015	sołectwo
		Zmiana liczby osób bezrobotnych w latach 2011 – 2015 (stan na rok 2015 w stosunku do 2011)	2011-2015	sołectwo
		Odsetek bezrobotnych bez prawa do zasiłku w 2015 roku	2015	sołectwo
2.	Ubóstwo	Odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej w 2015 roku	2015	sołectwo
3.	Przestępczość, bezpieczeństwo	Wskaźnik bezpieczeństwa (liczba popełnionych wykroczeń, przestępstw, w tym kradzieże i naruszenie nietykalności osobistej, niszczenie mienia publicznego i prywatnego, przemoc domowa, na 100 mieszkańców)	2015	sołectwo
		Liczba interwencji straży pożarnej na 100 mieszkańców	2015	sołectwo
4.	Niski poziom edukacji lub kapitału społecznego	Wynik ze sprawdzianu po VI klasie w 2016 roku ³	2015/2016	szkoły podstawowe/sołectwo
5.	Niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym	Frekwencja w wyborach do Sejmu	2015	obwody wyborcze / sołectwo
		Liczba korzystających z zajęć w świetlicach w przeliczeniu na 100 mieszkańców	2015	Sołectwa
		Liczba NGOs w przeliczeniu na 100 mieszkańców	2015	sołectwa
6.	Problemy / wyzwania demograficzne	Zmiana liczby mieszkańców w latach 2011-2015	2011-2015	sołectwo

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 2. Zestawienie danych poddanych analizie w sferze przestrzenno-funkcjonalnej, gospodarczej, technicznej oraz środowiskowej

Lp.	Sfera	Analizowany problem/potencjał	Wskaźnik obrazujący problem	Rok	Jednostka analizy
1.	Gospodarcza	Poziom przedsiębiorczości mieszkańców	Liczba podmiotów ujętych w CEDG na 1000 mieszkańców	2015	sołectwo
2.		Dynamika rozwoju gospodarczego	Przyrost liczby podmiotów gospodarczych w latach 2011-2015	2011-2015	sołectwo
3.		Dynamika rozwoju sektora prywatnego	Przyrost podmiotów gospodarczych w sektorze prywatnym w latach 2011-2015	2011-2015	sołectwo
4.	Przestrzenno - funkcjonalna	Dostępność komunikacyjna	Gęstość dróg (km/1km ²)	2015	sołectwo
5.		Stan infrastruktury technicznej	Średnioroczne zużycie energii do oświetlenia dróg w 2015 roku [MWh/km]	2015	sołectwo
6.		Stan infrastruktury technicznej	Liczba awarii sieci wodociągowej w przeliczeniu na 100 mieszkańców	2015	sołectwo
7.		Stan infrastruktury technicznej	Liczba awarii sieci kanalizacyjnej w przeliczeniu na 100 mieszkańców	2015	sołectwo
8.		Stan infrastruktury technicznej	Liczba awarii sieci gazowej w przeliczeniu na 100 mieszkańców	2015	sołectwo
9.	Środowiskowa	Potencjał przyrodniczy	Występowanie obszarów Natura 2000	2015	sołectwo
10.		Potencjał przyrodniczy	Liczba pomników przyrody na 1 km ² pow.	2015	sołectwo
11.		Potencjał przyrodniczy	Lokalizacja Parku Krajobrazowego	2015	sołectwo
12.		Zagrożenia dla środowiska naturalnego	Zagrożenie powodziowe	2015	sołectwo
13.	Techniczna	Degradacja stanu technicznego budynków	Liczba pustostanów w przeliczeniu na 100 mieszkańców	2015	sołectwo
14.		Degradacja stanu technicznego budynków	Liczba budynków zawierających azbest na 100 mieszkańców	2015	sołectwo
15.		Potencjał historyczny obiektów budowlanych	Liczba obiektów zabytkowych w przeliczeniu na 1km ² pow.	2015	sołectwo
16.		Dynamika zmian w tkance budowlanej	Przyrost nowowodanych budynków mieszkalnych w latach 2011-2015	2011 – 2015	sołectwo
17.		Dostępność do mieszkalnictwa komunalnego	Liczba komunalnych zasobów mieszkaniowych na 100 mieszkańców	2015	sołectwo

Źródło: opracowanie własne.

Opracowanie:

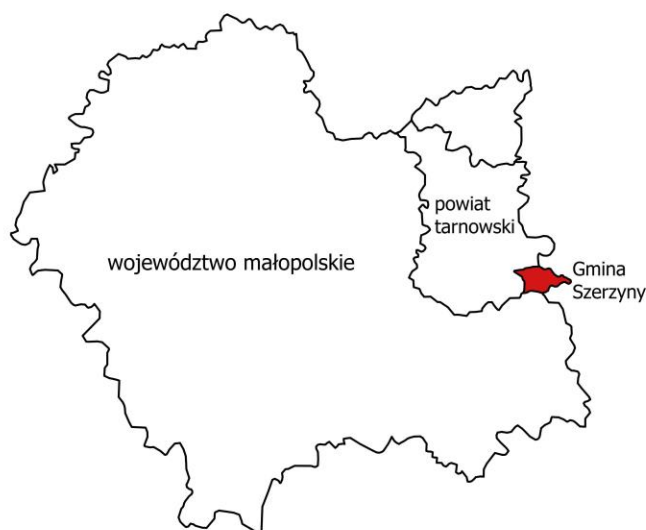
Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
 Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

3. Podstawowe informacje o gminie Szerzyny

Gmina Szerzyny jest gminą wiejską, położoną we wschodniej części województwa małopolskiego, na terenie powiatu tarnowskiego. Od północy sąsiaduje z gminami Ryglice (powiat tarnowski) oraz Jodłowa (powiat dębicki), od wschodu z gminami Rzepiennik Strzyżewski i Tuchów (obie powiat tarnowski), od południa z gminami Biecz (powiat gorlicki) oraz Skołyszyn (powiat jasielski), a od zachodu z gminą Brzyska (powiat jasielski). Gminy Brzyska, Jodłowa oraz Skołyszyn należą do województwa podkarpackiego. Gmina położona jest w odległości ok. 130km od Krakowa i ok. 35km od miasta powiatowego – Tarnowa. Do roku 2003 gmina Szerzyny należała do powiatu jasielskiego w województwie podkarpackim. Peryferyjne położenie gminy Szerzyny w województwie małopolskim powoduje, że przez gminę nie przechodzą żadne drogi krajowe i wojewódzkie, jak również linia kolejowa, co znacznie obniża jej dostępność komunikacyjną.

Mapa 1. Położenie Gminy Szerzyny na tle województwa małopolskiego.

Źródło: opracowanie własne.

Gmina Szerzyny położona jest w rejonie podgórskim, cały obszar gminy objęty jest ochroną krajobrazu: Parkiem Krajobrazowym Pasma Brzanki, Obszarem Chronionego Krajobrazu Pogórza Ciężkowickiego. Gmina ma charakter typowo rolniczy, na jej terenie nie ma większych ośrodków miejskich.

Gmina zajmuje powierzchnię 81,98km² i w roku 2015 była zamieszkiwana przez 8045 mieszkańców. Składa się ona z 5 sołectw: Czerмна, Ołpiny, Swoszowa, Szerzyny i Żurowa (podział administracyjny gminy przedstawia mapa 2).

Tabela 3. Liczba ludności oraz powierzchnia poszczególnych jednostek terytorialnych w gminie Szerzyny w 2015 roku.

L.p.	Nazwa jednostki	Liczba mieszkańców [os.]	Odsetek liczby mieszkańców	Powierzchnia [ha]	Odsetek powierzchni	Gęstość zaludnienia [os./km ²]
1.	Czermna	1758	22%	2255	28%	78
2.	Ołpiny	2365	29%	2093	26%	113
3.	Swoszowa	619	8%	787	10%	79
4.	Szerzyny	2256	28%	2086	25%	108
5.	Żurowa	1047	13%	977	12%	107
	Gmina Szerzyny	8045	100%	8198	100%	98

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Szerzyny, 2016.

Prawie $\frac{3}{4}$ ludności zamieszkuje sołectwa: Czermna, Ołpiny i Szerzyny, z czego najwięcej (29% ogółu mieszkańców gminy) mieszka w Ołpinach. Tam również występuje największa gęstość zaludnienia – 113 os./km². Wymienione wyżej sołectwa są również największe pod względem zajmowanego areału – stanowią razem ponad 75% powierzchni całkowitej gminy, przy czym największe terytorialnie jest sołectwo Czermna – 28%. Duża powierzchnia sołectwa powoduje, że mimo stosunkowo znacznej liczby ludności, występuje tu najmniejsza gęstość zaludnienia wynosząca 78 os./km². Żurowa i Swoszowa, pozostałe sołectwa położone w północnej części gminy odbiegają od pozostałych, zarówno pod względem liczby ludności, jak i powierzchni. Są one w całości objęte Parkiem Krajobrazowym Pasma Brzanki, co może w pewnym stopniu wyjaśniać powyższe dysproporcje demograficzne, z racji większych ograniczeń w zabudowie i użytkowaniu terenu. Sołectwo Swoszowa zamieszkuje jedynie 8% mieszkańców gminy i zajmuje ono 10% powierzchni całkowitej gminy. Siedzibą władz samorządowych jest sołectwo Szerzyny.

Mapa 2. Podział administracyjny Gminy Szerzyny.

Źródło: opracowanie własne.

4. Analiza problemów w sferze społecznej

Tabela 4. Zestawienie wskaźników w sferze społecznej wybranych do analizy.

Sołectwo	Zmiana liczby mieszkańców w latach 2011-2015	Odsetek bezrobotnych mieszkańców w 2015 roku	Zmiana liczby osób bezrobotnych w latach 2011 – 2015 (stan na rok 2015 w stosunku do 2011)	Odsetek bezrobotnych bez prawa do zasiłku w 2015 roku	Odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej w 2015 roku	Wskaźnik bezpieczeństwa ¹ w 2015 roku ¹	Liczba interwencji straży pożarnej na 100 mieszkańców	Wynik ze sprawdzianu po VI klasie w 2016 roku ³	Frekwencja w wyborach do Sejmu w 2015 roku.	Liczba korzystających z zajęć w świetlicach w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2015 roku	Liczba NGOs w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2015 roku	Suma wystąpień
Czermna	-1,79%	5,40%	85,58%	23,16	6,8%	0,97	0,34	61 %	35,71%	20	0,06	8
Ołpiny	-2,55%	4,31%	98,08%	40,20	4,6%	0,80	0,21	50%	53,99%	33	0,17	5
Swoszowa	-0,32%	3,72%	95,83%	13,04	4,5%	0,48	0,16	73%	35,92%	X ²	0,16	1
Szerzyny	-1,61%	5,23%	110,28%	46,61	4,1%	0,62	0,57	65%	48,60%	16	0,22	5
Żurowa	-0,29%	4,30%	97,83%	26,67	4,5%	0,29	0,76	65%	56,39%	33	0,10	3
Gmina	-1,66%	4,76%	97,70%	34,72	4,9%	0,70	0,41	63%	47,48%	23	0,15	X

¹ liczba popełnionych wykroczeń, przestępstw, w tym kradzieże i naruszenie nietykalności osobistej, niszczenie mienia publicznego i prywatnego, przemoc domowa, na 100 mieszkańców

² w sołectwie Swoszowa brak domu kultury/świetlicy, mieszkańcy prawdopodobnie korzystają z placówek w Żurowej i innych

³ na podstawie danych OKE

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Szerzyny.

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

4.1. Czynniki demograficzne

Czynniki demograficzne są istotnym elementem obrazującym podstawową sytuację społeczną danej jednostki terytorialnej, jak i możliwe kierunki jej rozwoju. Starzenie się społeczeństwa czy spadek liczby ludności, są problemami, które bezpośrednio wpływają na obecne i przyszłe funkcjonowanie gminy.

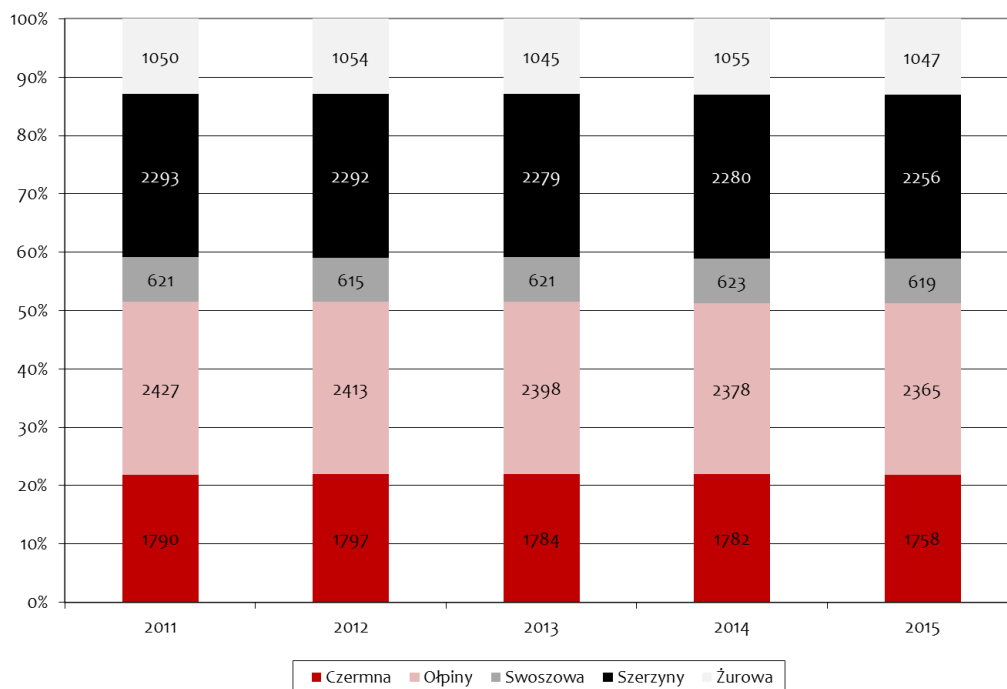
Na terenie gminy Szerzyny na koniec roku 2015 mieszkało 8 045 osób, a od 2011 roku postępował trwały spadek liczby ludności w gminie (wykres 1). W latach 2011-2015 spadek ten osiągnął wartość -1,66%. We wszystkich pięciu sołectwach gminy liczba ludności zmniejszyła się. Największy spadek, wyższy niż średnio w gminie, odnotowano w sołectwach: Ołpiny (-2,55%) i Czerмна (-1,79%). Natomiast stosunkowo najmniejszy odpływ ludności notowany jest w północnych sołectwach: Żurowej (-0,29%) oraz Swoszowej (-0,32%), podczas gdy w sołectwie Szerzyny wskaźnik ten oscyluje w granicach średniej dla gminy i wynosi -1,61%. Zmianę liczby ludności na przestrzeni ostatnich pięciu lat przedstawia mapa poniżej.

Mapa 3. Zmiana liczby mieszkańców sołectw gminy Szerzyny w latach 2011 – 2015.

Źródło: opracowanie własne.

Wykres 1. Ludność w sołectwach gminy Szerzyny w latach 2011-2015.

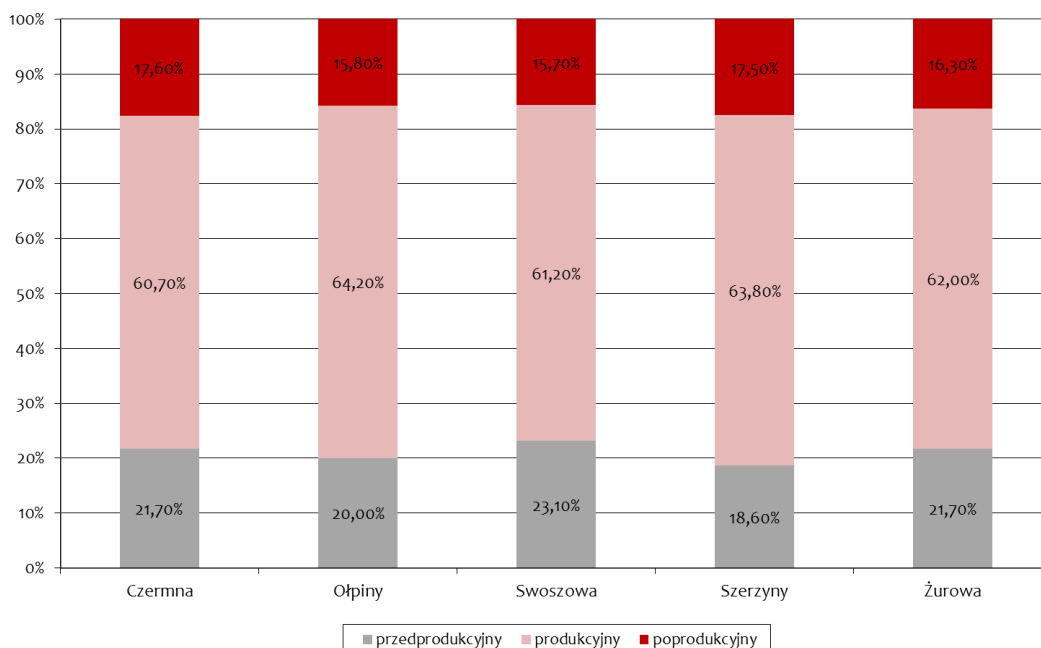

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Szerzyny.

Struktura ludności według płci w gminie Szerzyny charakteryzuje się równowagą między liczbą kobiet a mężczyzn. W 2014 roku, 50,1% mieszkańców gminy stanowili mężczyźni, 49,9% - kobiety. Podobny rozkład występował w ciągu ostatnich pięciu lat. Wśród sołectw także utrzymuje się niewielka przewaga liczebna mężczyzn nad kobietami, z wyjątkiem Czermej i Żurowej.

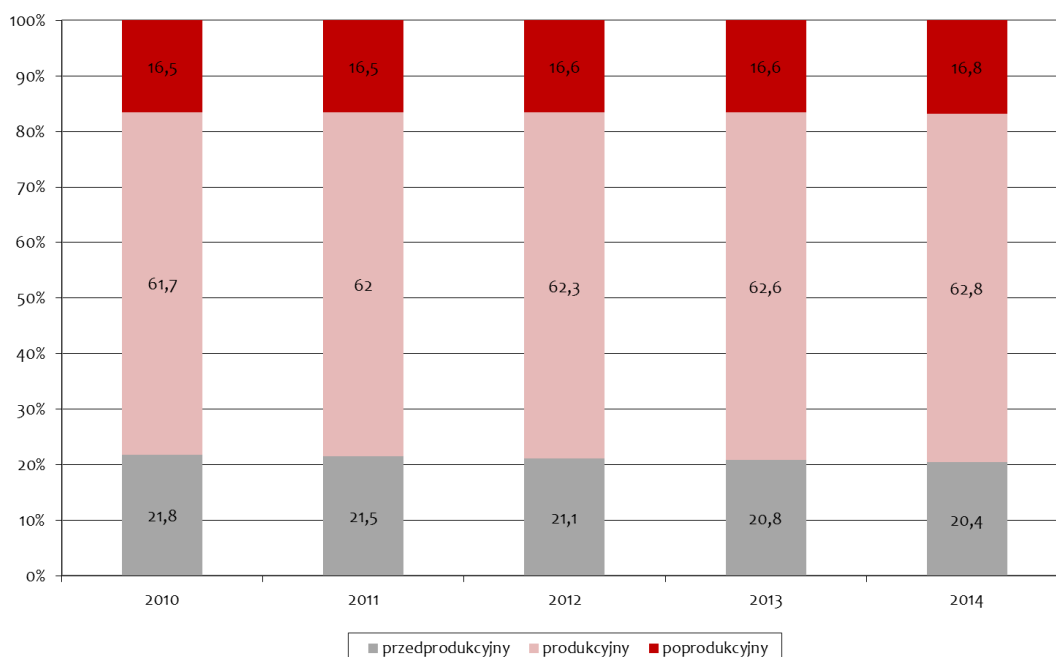
Pod względem ekonomicznych grup wieku wśród ludności gminy Szerzyny dominują osoby w wieku produkcyjnym, stanowiące niemal 63% mieszkańców. W 2014 roku co piąty mieszkaniec gminy miał mniej niż 18 lat, a co szósty – więcej niż 60/64 lata (kobiety/mężczyźni). O stopniowym starzeniu się społeczeństwa gminy Szerzyny świadczy malejący udział dzieci i młodzieży w ogólnej liczbie mieszkańców (z 21,8% w 2010 roku do 20,4% w 2014 roku) przy rosnącym udziale osób w wieku poprodukcyjnym (z 16,5% do 16,8%). Analogiczne tendencje występują we wszystkich sołectwach.

Wykres 2. Ludność sołectw gminy Szerzyny według ekonomicznych grup wieku w roku 2014.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych LPR Szerzyny 2015.

Wykres 3. Ludność gminy Szerzyny według ekonomicznych grup wieku w latach 2010-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych LPR Szerzyny 2015.

Największy udział ludności w wieku poprodukcyjnym w 2014 roku odnotowano w Czermnej i Szerzynie, kolejno 17,6% i 17,5%. Natomiast najmniejszy w Swoszowej i Ółpinach – 15,7% i 15,8%. Najwięcej osób w wieku przedprodukcyjnym mieszka w Swoszowej – stanowią oni 23,1% ogółu mieszkańców, natomiast w Ółpinach jedynie co 5 mieszkańiec sołectwa jest wieku przedprodukcyjnym. We wszystkich sołectwach odsetek osób poniżej 18 roku życia w ogólnej licznie mieszkańców spadł względem roku 2010, a największy spadek nastąpił w Ółpinach (-2,1

p.p.). W dwóch sołectwach (Swoszowa, Żurowa) nastąpił również spadek osób w wieku poprodukcyjnym, podczas gdy w Cermnej i Szerzynie ich udział w ogóle społeczeństwa wzrósł, odpowiednio o 1,5 i 0,8 p.p. Ma to swoje odbicie również we wskaźnikach obciążenia demograficznego, które najwyższe wartości osiągają właśnie w tych dwóch sołectwach. Szczegółowe dane odnośnie procentowego udziału poszczególnych grup wiekowych i ich zmian w latach 2011-2014 oraz wskaźniki obciążenia demograficznego przedstawiają tabele poniżej.

Tabela 5. Zmiany procentowe ludności według ekonomicznych grup wieku w sołectwach gminy Szerzyny w latach 2011-2014.

Lp.	Sołectwo	2010			2014			Zmiana		
		WPR ¹	WP	WPO	WPR	WP	WPO	WPR	WP	WPO
1.	Cermna	22,4	61,5	16,1	21,7	60,7	17,6	-0,7	-1,8	1,5
2.	Ołpiny	22,1	62,1	15,8	20,0	64,2	15,8	-2,1	2,1	0,0
3.	Swoszowa	23,4	58,7	17,9	23,1	61,2	15,7	-0,3	2,5	-2,2
4.	Szerzyny	20,3	63,0	16,7	18,6	63,8	17,5	-1,7	0,8	0,8
5.	Żurowa	22,5	59,8	17,6	21,7	62,0	16,3	-0,8	2,2	-1,3
6.	Gmina	21,8	61,7	16,5	20,4	62,8	16,6	-1,4	1,1	0,1

¹ WPR – wiek przedprodukcyjny, WP – wiek produkcyjny, WPO – wiek poprodukcyjny

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych LPR Szerzyny 2015.

Tabela 6. Wskaźniki obciążenia demograficznego w sołectwach gminy Szerzyny w roku 2014.

Lp.	Sołectwo	Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym
1.	Cermna	64,8	81,1	29,0
2.	Ołpiny	55,7	79,1	24,6
3.	Swoszowa	63,5	68,0	25,7
4.	Szerzyny	56,7	94,1	27,5
5.	Żurowa	61,3	75,1	26,3
6.	Gmina	59,2	81,9	26,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych LPR Szerzyny 2015.

4.2. Lokalny rynek pracy - bezrobocie

Kolejnym obszarem istotnym dla diagnozy kryzysów i potencjałów gminy w sferze społecznej jest sytuacja na lokalnym rynku pracy. Brak możliwości zatrudnienia w miejscu zamieszkania lub najbliższej okolicy często stanowi przyczynek do intensyfikacji innego typu problemów

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

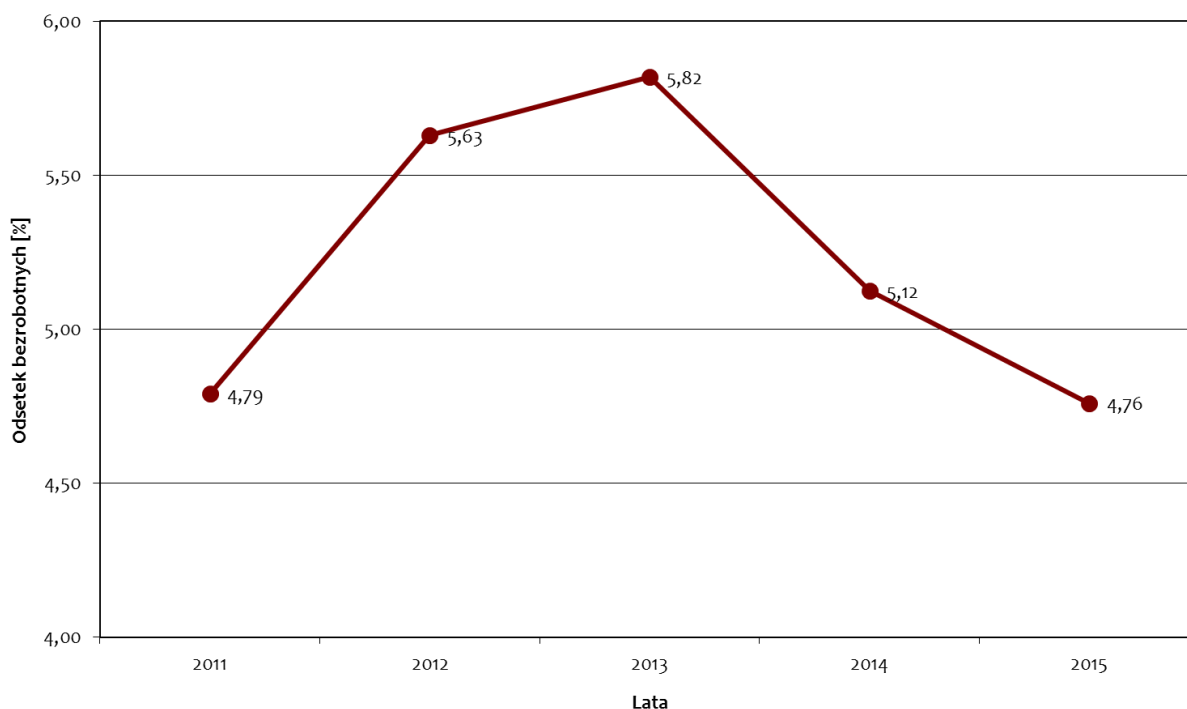

społecznych takich jak depresja, ubóstwo czy różnego rodzaju uzależnienia. Trudności związane z odnalezieniem się na rynku pracy mogą również skutkować decyzją o zmianie miejsca zamieszkania, przyczyniając się tym samym do utrwalania negatywnych tendencji demograficznych. W celu przeanalizowania sytuacji w zakresie bezrobocia w poszczególnych sołectwach gminy Szerzyny upośłużono się następującymi wskaźnikami:

- wskaźnik bezrobocia w 2015 roku (udział osób bezrobotnych w liczbie ludności ogółem);
- zmiana liczby osób bezrobotnych w latach 2011 – 2015 (stan na rok 2015 w stosunku do 2011);
- odsetek bezrobotnych bez prawa do zasiłku w 2015 roku.

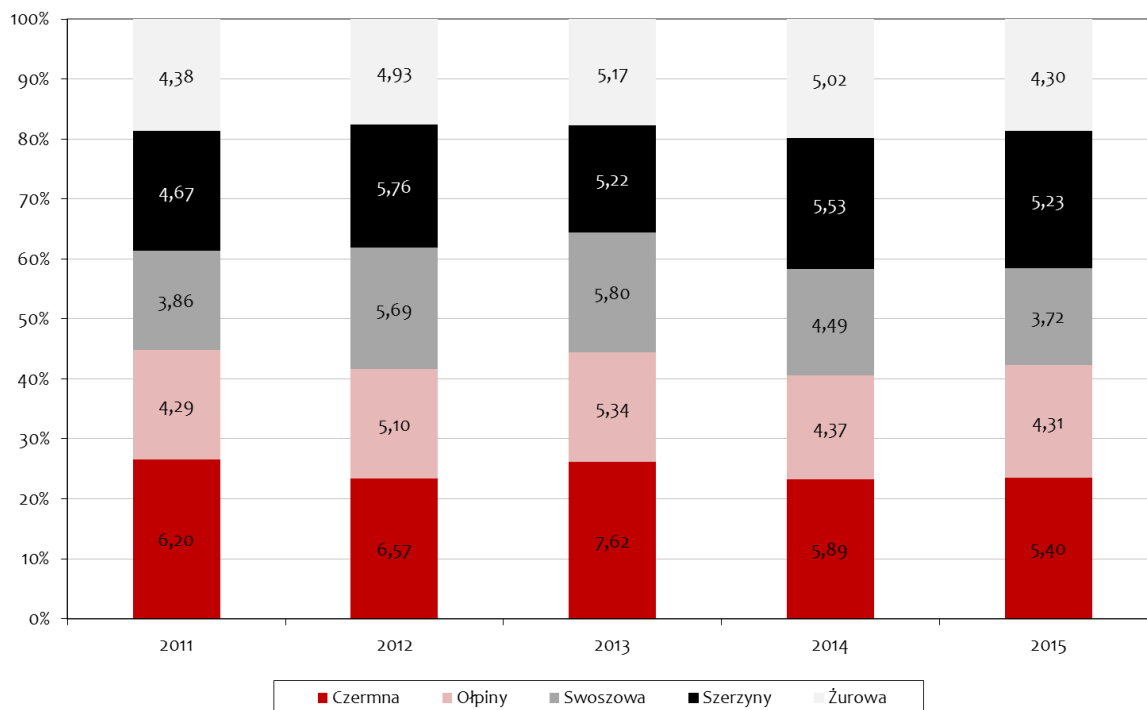
Średni wskaźnik bezrobocia dla gminy Szerzyny w 2015 roku wyniósł 4,76%, co jest wynikiem niższym od średniej krajowej. W gminie nie występuje również duże zróżnicowanie między sołectwami pod względem bezrobocia – największe bezrobocie odnotowano w sołectwach Czerмна (5,40%) i Szerzyny (5,23%), natomiast najmniejsze w sołectwie Swoszowa (3,72%). W ciągu ostatnich pięciu lat największe bezrobocie odnotowano w 2013 roku – 5,82% (wykres 4). Wśród sołectw, największe bezrobocie od 2011 roku utrzymuje się w Czerмnej, w kryzysowym roku 2013 osiągnęło tam wartość 7,62%. Porównując zmiany wskaźnika bezrobocia na przestrzeni ostatnich 5 lat, należy zauważyć, że mimo ogólnego spadku liczby osób bezrobotnych w gminie (wskaźnik dla gminy wyniósł 97,70%), w trzech sołectwach odnotowano wzrost bezrobocia w roku 2015 w stosunku do roku 2011. Największa różnica jest w sołectwie Szerzyny i wynosi 110,28%. Ponadto Ołpiny (98,08) i Żurowa (97,83%) zanotowały wyniki gorsze niż średnia gminna. Szczegółowe zmiany wskaźnika bezrobocia według sołectw w latach 2011-2015 przedstawia wykres 5.

Wykres 4. Zmiany wskaźnika bezrobocia w gminie Szerzyny w latach 2011-2015.

Źródło: opracowanie własne.

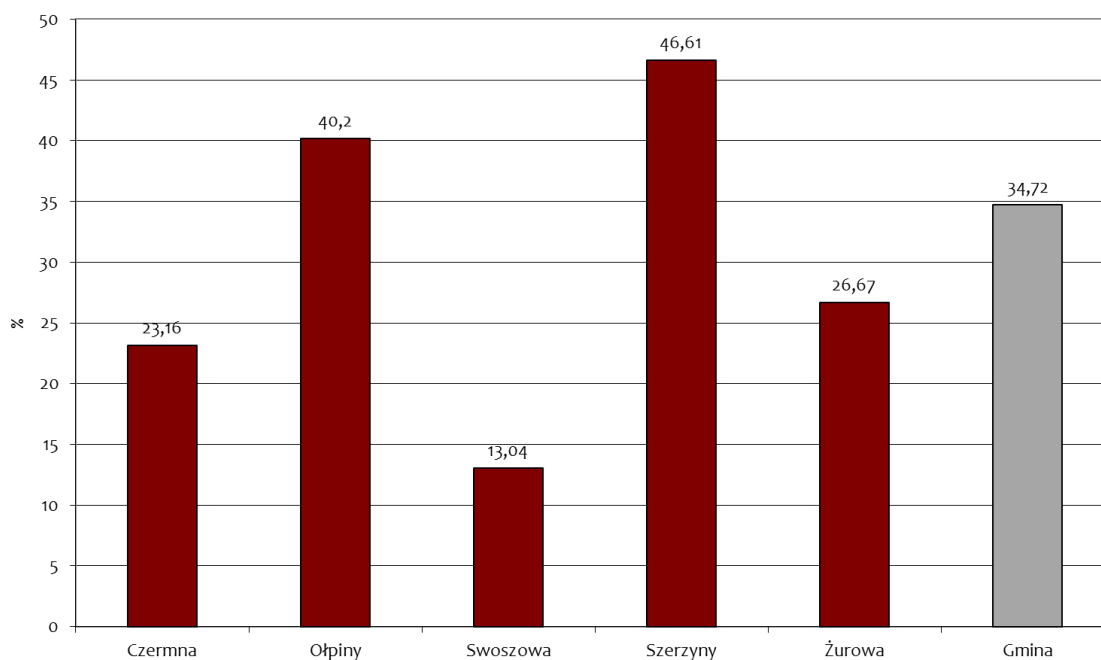
Wykres 5. Zmiany wskaźnika bezrobocia w sołectwach gminy Szerzyny w latach 2011-2015.

Źródło: opracowanie własne.

Analizie poddano także odsetek osób bezrobotnych pozostających bez prawa do zasiłku wśród bezrobotnych ogółem w 2015 roku. Wskaźnik ten osiągnął wartość 34,72% w gminie, natomiast większe wartości odnotowano w sołectwach Szerzyny (46,61%) i Ołpiny (40,20%). Najmniej bezrobotnych bez prawa do zasiłku mieszka w Swoszowej (13,04%).

Wykres 6. Odsetek bezrobotnych bez prawa do zasiłku w 2015 roku według sołectw w gminie Szerzyny.

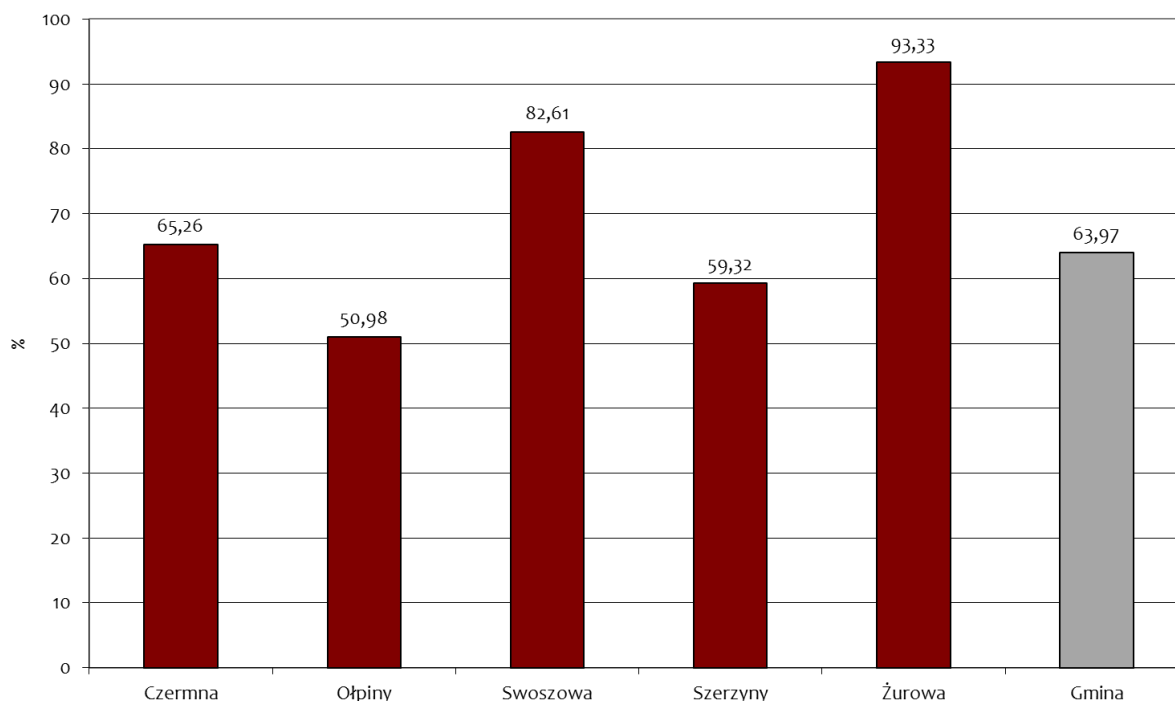

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Szerzyny.

Niepokojące są dane obrazujące bezrobocie wśród osób młodych. Osoby w wieku 18-34 lata stanowią ponad połowę bezrobotnych mieszkańców gminy Szerzyny – 63,97%. Wskaźnik ten wykazuje duże zróżnicowanie terytorialne, a w trzech sołectwach przekracza wartość średnią dla gminy (wykres 7). Najgorzej sytuacja kształtuje się w sołectwie Żurowa, gdzie ponad 90% bezrobotnych to osoby młode (93,33%) oraz w Swoszowej, gdzie wskaźnik ten wynosi 82,61%. Stosunkowo najmniejsze bezrobocie wśród osób poniżej 34 roku życia odnotowano w sołectwie Ołpiny, jest ono jednak nadal dość wysokie i wynosi 50,98%. Duże bezrobocie wśród młodych osób jest szczególnie niepokojące z racji największej mobilności tej grupy wiekowej. Osoby młode częściej podejmują decyzję o wyjeździe do większych miast dysponujących szerszym rynkiem pracy. Równocześnie, osoby młode stanowią kluczowy dla rozwoju gminy kapitał społeczny, a ich odpływ niesie ze sobą wiele negatywnych konsekwencji zarówno w sferze społecznej jak i gospodarczej.

Gminę Szerzyny przeanalizowano również pod względem bezrobocia długotrwałego, czyli trwającego dłużej niż 12 miesięcy w okresie ostatnich dwóch lat. Odsetek długotrwałe bezrobotnych w gminie Szerzyny wyniósł w 2015 roku 54,05%, co oscyluje wokół wartości ogólnopolskiej. Pozostawanie bez pracy przez dłuższy czas nie pozostaje jednak bez wpływu na funkcjonowanie społeczne osób dotkniętych tym problemem, pociągając za sobą inne kryzysy. Długotrwałe pozostawanie bez pracy może powodować depresję i apatię osób bezrobotnych, prowadzić do nałogów, zwłaszcza alkoholizmu, oraz roszczeniowości i uzależnienia od pomocy innych, w tym ośrodków pomocy społecznej.

Wykres 7. Odsetek bezrobotnych osób w wieku 18-34 lata wśród bezrobotnych ogółem według sołectw w gminie Szerzyny w 2015 roku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Szerzyny.

Mapa 4. Udział osób bezrobotnych w liczbie ludności ogółem (stan na rok 2015).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Szerzyny.

4.3. Pomoc społeczna

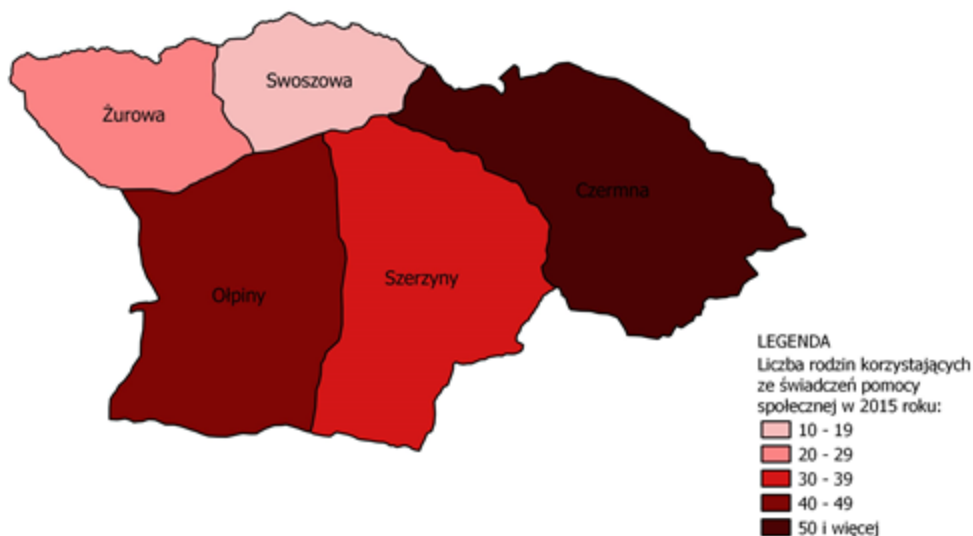
Kolejnym zjawiskiem analizowanym w ramach sfery społecznej jest poziom ubóstwa mieszkańców poszczególnych sołectw gminy Szerzyny, analizowany na podstawie danych o liczbie osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej.

Mapa 5. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej (stan na rok 2015).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Szerzyny.

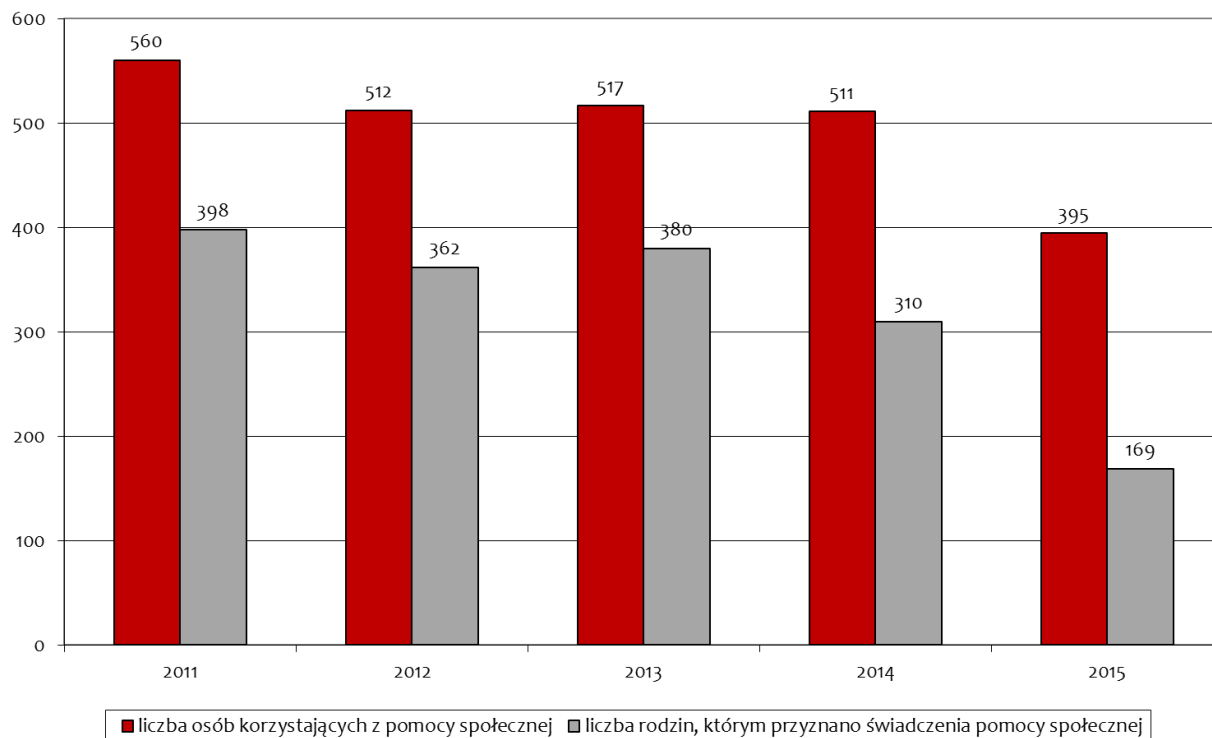
Mapa 6. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej (stan na rok 2015).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Szerzyny.

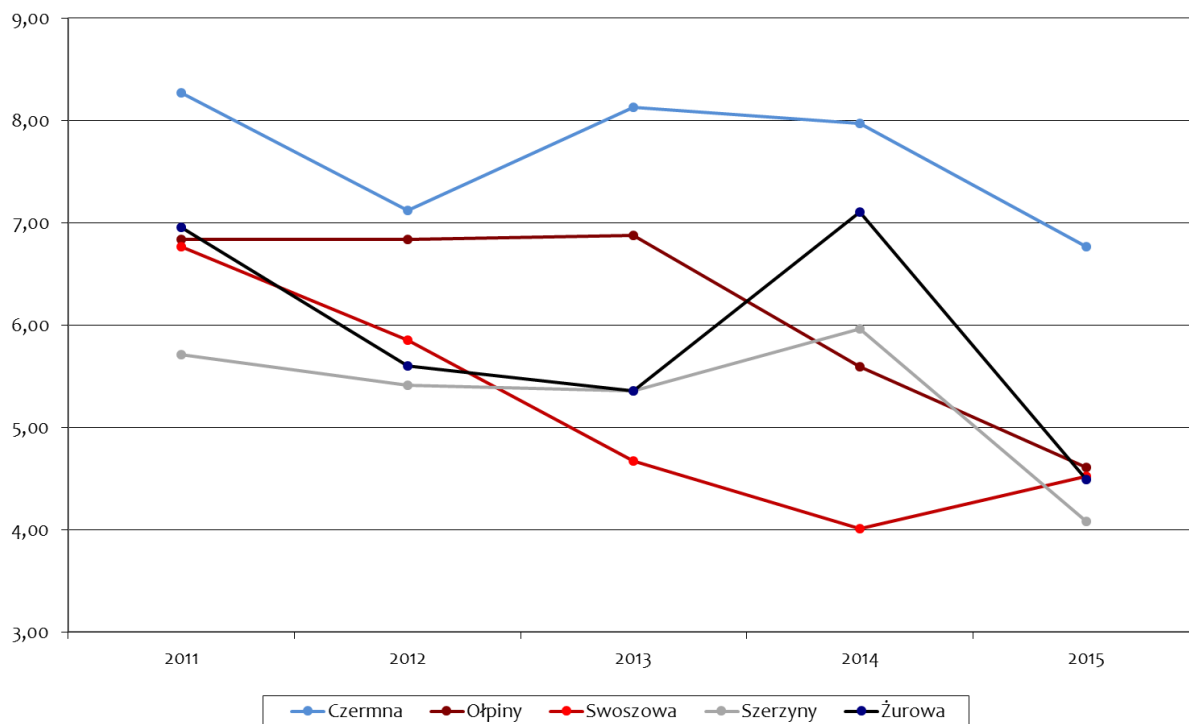
W całej gminie Szerzyny w 2015 roku z pomocy społecznej Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z siedzibą w Szerzynie korzystało 4,9% ludności, czyli co dwudziesty mieszkaniec gminy. W poszczególnych sołectwach wartości te kształtują się na podobnym poziomie oscylując w granicach 4-5%, jedynie w sołectwie Czerмна udział korzystających z pomocy społecznej jest wyższy niż średnia gminna i wynosi 6,8%. W ciągu ostatnich pięciu lat można zauważyć wyraźny spadek liczby osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej, który szczególnie widoczny jest w roku 2015. Od 2011 roku liczba rodzin korzystających ze wsparcia pomocy społecznej zmniejszyła się w gminie o ponad połowę. Wśród sołectw największy spadek beneficjentów pomocy społecznej wystąpił w Żurowej i Ołpinach, niepokojąco sytuacja wygląda natomiast w Czerმnej, gdzie wskaźnik nadal kształtuje się na zauważalnie wyższym poziomie niż w pozostałych częściach gminy. Uwzględniając płeć beneficjentów pomocy społecznej, sytuacja w gminie Szerzyny wpisuje się w trendy ogólnokrajowe - przeważają kobiety, które stanowią ponad połowę wszystkich osób otrzymujących pomoc z GOPS-u.

Wykres 8. Zmiany w liczbie osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie Szerzyny w latach 2011-2015.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Szerzyny.

Wykres 9. Zmiana odsetka liczby osób korzystających z pomocy społecznej wg sołectw w gminie Szerzyny w latach 2011-2015.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Szerzyny.

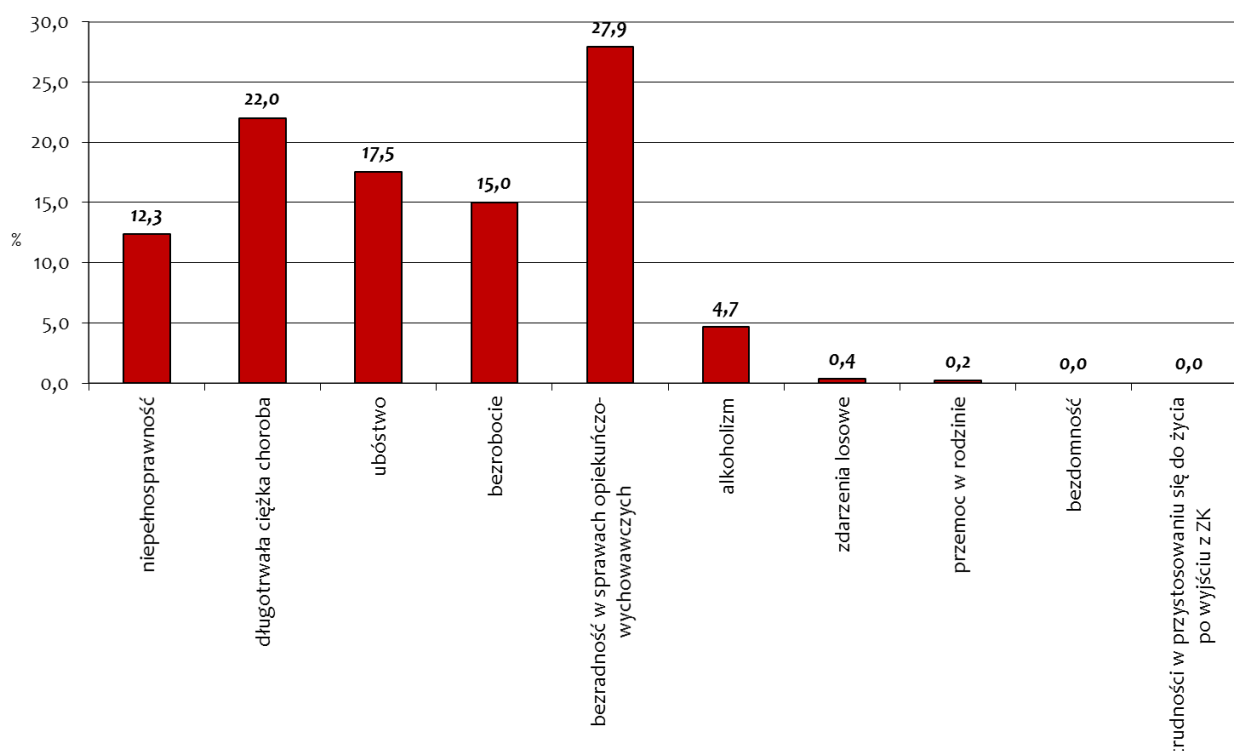
Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Do najczęstszych przyczyn udzielania pomocy społecznej w gminie Szerzyny należą: bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (27,9%), długotrwała ciężka choroba (22,0%) oraz ubóstwo (17,5%). Pozytywnym zjawiskiem jest niewielki udział w tej grupie mieszkańców dotkniętych problemem przemocy w rodzinie (0,2%) oraz brak zjawiska bezdomności w gminie – co warunkowane jest w głównej mierze wiejskim charakterem obszaru. Również problem alkoholizmu nie należy do kluczowych dla tego terenu. Zgodnie ze statystykami GOPS w całej gminie odnotowano 73 osoby korzystające z pomocy społecznej w związku z uzależnieniem alkoholowym, co daje odpowiednio niespełna 5% ogółu klientów Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Wykres 10. Powody udzielania pomocy społecznej w gminie Szerzyny w 2015 roku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Szerzyny.

Analizując powody udzielania pomocy społecznej w ciągu ostatnich pięciu lat, można zauważyć, że nie nastąpiły większe zmiany wśród przyczyn dominujących. Odnotowano spadek rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa (blisko 50-procentowy spadek), bezrobocia, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i alkoholizmu. Zwiększyła się natomiast liczba rodzin zmagających się z długotrwałą, ciężką chorobą czy niepełnosprawnością. Częściowo może to wynikać ze zjawiska starzenia się społeczeństwa i większego odsetka osób starszych, którzy wymagają opieki. Szczegółowy rozkład powodów udzielania pomocy społecznej w gminie przedstawia tabela poniżej.

Tabela 7. Powody udzielenia pomocy społecznej w latach 2011-2015.

	2011	2012	2013	2014	2015
Liczba rodzin					
ubóstwo	124	147	85	51	71

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

bezdomność	0	0	0	1	0
bezrobocie	68	77	67	26	54
niepełnosprawność	38	60	53	43	72
długotrwała lub ciężka choroba	66	87	106	65	118
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego – ogółem	251	245	246	116	72
w tym: rodziny niepełne	13	9	10	15	6
w tym: rodziny wielodzietne	238	236	236	101	66
przemoc w rodzinie	0	2	4	3	1
alkoholizm	28	27	28	14	16
trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	0	2	3	0	0
zdarzenie losowe	5	3	1	5	1
Liczba osób w rodzinie					
ubóstwo	609	673	425	242	274
bezdomność	0	0	0	1	0
bezrobocie	372	399	295	101	234
niepełnosprawność	100	169	188	105	193
długotrwała lub ciężka choroba	232	368	371	200	344
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego - ogółem	1650	1566	1566	673	436
w tym: rodziny niepełne	45	56	36	36	25
w tym: rodziny wielodzietne	1557	1571	1530	1530	411
przemoc w rodzinie	0	8	17	11	3
alkoholizm	118	136	141	68	73
trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	0	9	8	0	0
zdarzenie losowe	18	27	4	12	6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z LPR 2015 i UG Szerzyny.

Pomoc społeczna w gminie Szerzyny w ostatnich pięciu latach najczęściej przybierała formę zasiłków celowych i w naturze oraz posiłków. W 2015 roku z tych form pomocy skorzystało odpowiednio 238 i 173 rodzin. Stosunkowo dużo rodzin korzysta także z zasiłków okresowych (52 rodziny w 2015 roku) i usług opiekuńczych (25 rodzin w ubiegłym roku). W latach 2011-2015 niemal dwukrotnie wzrosła liczba udzielanych zasiłków stałych oraz zasiłków celowych i w naturze (o 47%). Spadła natomiast liczba wydawanych posiłków (o 35%) oraz zasiłków okresowych (o 44%). Liczba świadczonych usług opiekuńczych i udzielania schronienia utrzymuje się na przestrzeni ostatnich lat na podobnym poziomie. Szczegółowy wykaz świadczeń pomocy społecznej w latach 2011-2015 przedstawia tabela poniżej.

Tabela 8. Świadczenia z pomocy społecznej w latach 2011-2015 w gminie Szerzyny.

	2011	2012	2013	2014	2015
Liczba rodzin					
zasiłki stałe	9	10	14	15	17
zasiłki okresowe	95	89	71	67	52
posiłek	267	265	238	197	173
schronienie	0	0	1	1	2
usługi opiekuńcze	22	27	26	28	25
zdarzenie losowe	5	3	1	5	1
zasiłki celowe i w naturze	162	118	193	198	238
w tym: specjalne zasiłki celowe	33	28	37	43	238

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Liczba osób w rodzinie					
zasiłki stałe	31	32	44	43	48
zasiłki okresowe	469	439	336	327	236
posiłek	730	659	642	492	443
schronienie	0	0	1	1	2
usługi opiekuńcze	32	40	40	47	36
zdarzenie losowe	18	27	4	12	6
zasiłki celowe i w naturze	539	501	627	491	555
w tym: specjalne zasiłki celowe	142	96	72	142	81

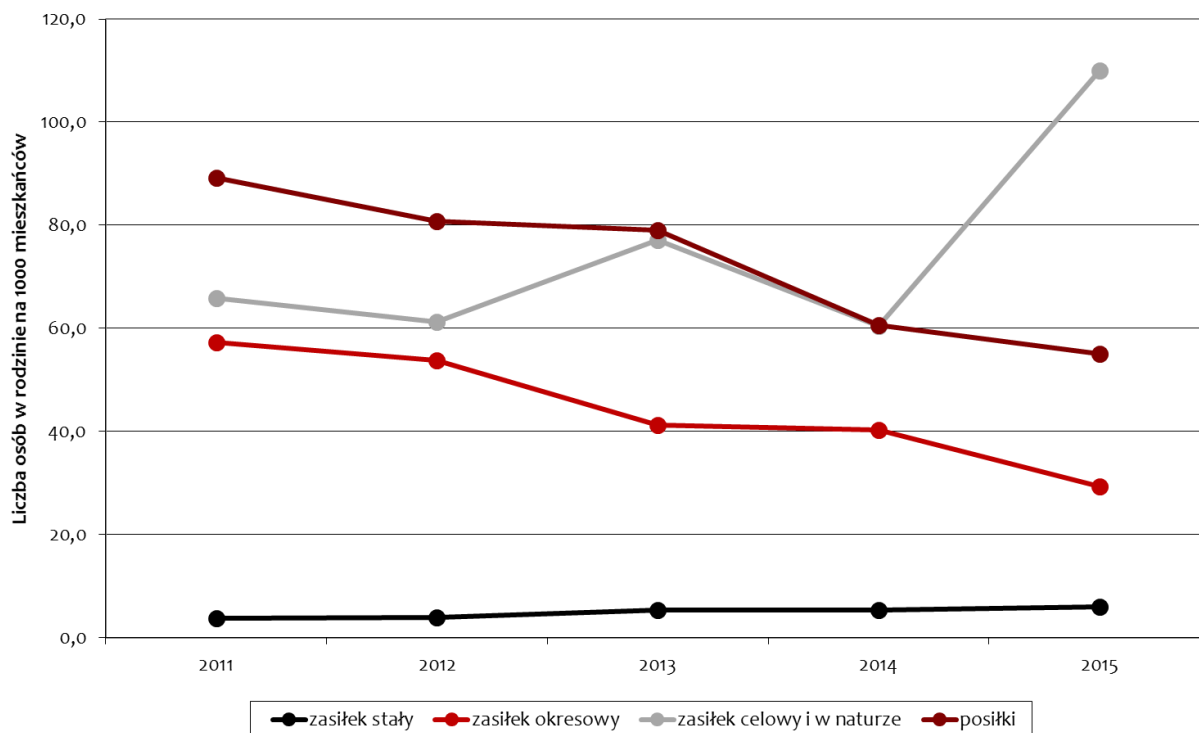
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z LPR 2015 i UG Szerzyny.

Na podstawie powyższych danych obliczono wskaźniki pomocy społecznej tj.:

- liczba osób w rodzinie na 1000 mieszkańców pobierająca zasiłek stały;
- liczba osób w rodzinie na 1000 mieszkańców pobierająca zasiłek okresowy;
- liczba osób w rodzinie na 1000 mieszkańców pobierająca zasiłek celowy i w naturze;
- liczba osób w rodzinie na 1000 mieszkańców korzystająca z posiłków.

Na kolejnym wykresie widać wyraźny spadek liczby osób pobierających zasiłek okresowy (57 osób w 2011 roku i 29 osób w 2015 roku) oraz korzystających z posiłków (od 89 osób w 2011 roku do 55 osób w 2015 roku). Nieznacznie wzrosła liczba osób pobierających zasiłek stały (4 osoby w 2011 i 6 osób w 2015 roku), natomiast zdecydowanie bardziej zauważalny jest wzrost liczby osób korzystających z zasiłku celowego i w naturze (66 osób w 2011 roku i 110 osób w 2015 roku). Wszystkie dane liczbowe podane w nawiasach odnoszą się do liczby osób w rodzinie na 1000 mieszkańców.

Wykres 11. Wskaźniki pomocy społecznej w latach 2011-2015 w gminie Szerzyny.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z LPR 2015 i UG Szerzyny.

Innym wskaźnikiem istotnym dla opisu sytuacji socjalnej gminy jest liczba wydawanych Niebieskich Kart. Wskaźnik ten obrazuje skalę problemu przemocy domowej w gminie i poszczególnych jej sołectwach. W gminie Szerzyny w roku 2015 wydano 7 Niebieskich Kart, najwięcej w sołectwach Szerzyny i Żurowej (po 2). W ostatnich pięciu latach liczba wydanych dokumentów tylko raz przekroczyła 10 kart rocznie, było to w 2014 roku.

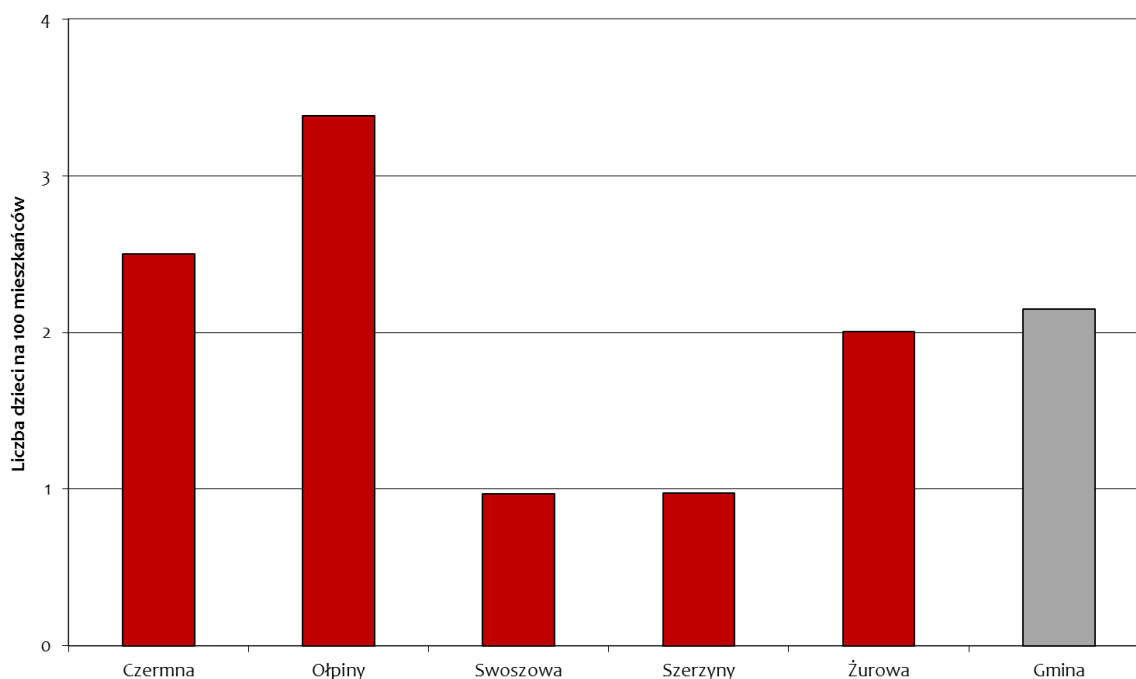
Tabela 9. Liczba wydanych Niebieskich Kart w latach 2011-2015 w sołectwach gminy Szerzyny.

Lp.	Sołectwo	2011	2012	2013	2014	2015
1.	Czermna	2	2	3	4	1
2.	Ołpiny	1	1	4	3	1
3.	Swoszowa	1	0	1	1	1
4.	Szerzyny	2	3	1	3	2
5.	Żurowa	0	1	0	0	2
6.	Gmina	6	7	9	11	7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z LPR 2015 i UG Szerzyny.

Jeśli chodzi o liczbę dzieci korzystających z dofinansowania posiłków na 100 mieszkańców, wartość średnia dla gminy wyniosła 2. W sołectwach Czermna i Ołpiny wskaźnik osiągnął większą wartość, przekraczając odpowiednio 2 i 3 dzieci na 100 mieszkańców. Najlepiej pod tym względem wygląda sytuacja w Szerzynie i Swoszowej, gdzie wyniki wyniosły poniżej 1 dziecka na 100 mieszkańców.

Wykres 12. Liczba dzieci korzystających z dofinansowania posiłków w szkołach na 100 mieszkańców w sołectwach gminy Szerzyny w 2015 roku.

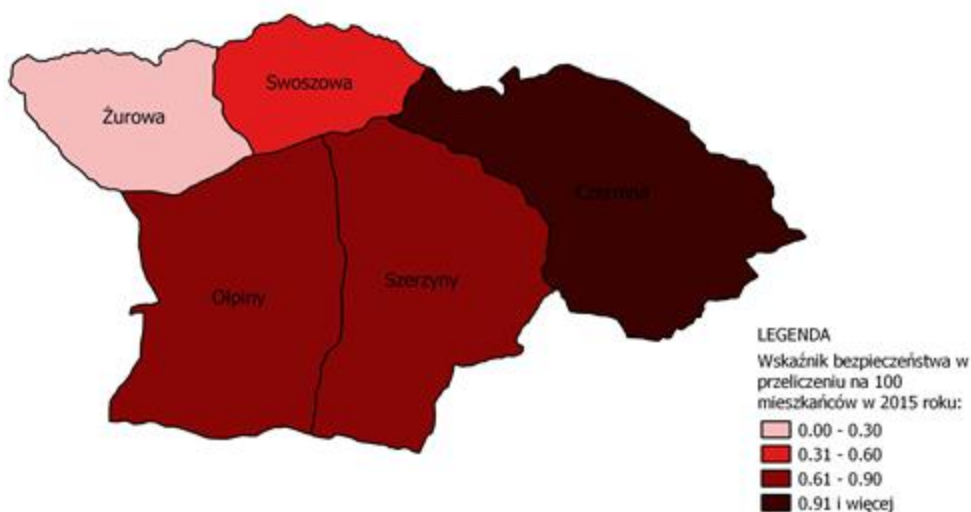
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Szerzyny.

4.4. Poziom bezpieczeństwa

Bezpieczeństwo jest jedną z podstawowych potrzeb człowieka, sytuującą się w koncepcji piramidy potrzeb A. Maslowe'a zaraz za potrzebami fizjologicznymi takimi jak wypoczynek czy pożywienie. W miejscach, w których czujemy się bezpiecznie lubimy przebywać i mieszkać, natomiast poczucie zagrożenia i niestabilności może stanowić powód do zmiany miejsca zamieszkania.

Należy zaznaczyć, że na terenie gminy Szerzyny nie ma komisariatu policji, a jedynie punkt, w którym pełnione są dyżury przez dzielnicowych Komisariatu Policji w Tuchowie. Poziom bezpieczeństwa w gminie Szerzyny został określony na podstawie wskaźnika bezpieczeństwa, który jest sumą popełnionych wykroczeń i przestępstw, w tym kradzieży i naruszeń nietykalności osobistej, niszczenia mienia publicznego i prywatnego oraz przemocy domowej w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2015 roku. Średnia wartość wskaźnika na terenie gminy wyniosła 0,70, czyli na 100 mieszkańców przypada mniej niż 1 popełnione przestępstwo lub wykroczenie. W dwóch sołectwach – Cermnej i Ołpinach – wskaźnik ten przekroczył średnią i wyniósł odpowiednio 0,97 i 0,80. Zgodnie ze statystykami największe poczucie bezpieczeństwa mogą odczuwać mieszkańcy Żurowej, gdzie wskaźnik bezpieczeństwa wyniósł 0,29.

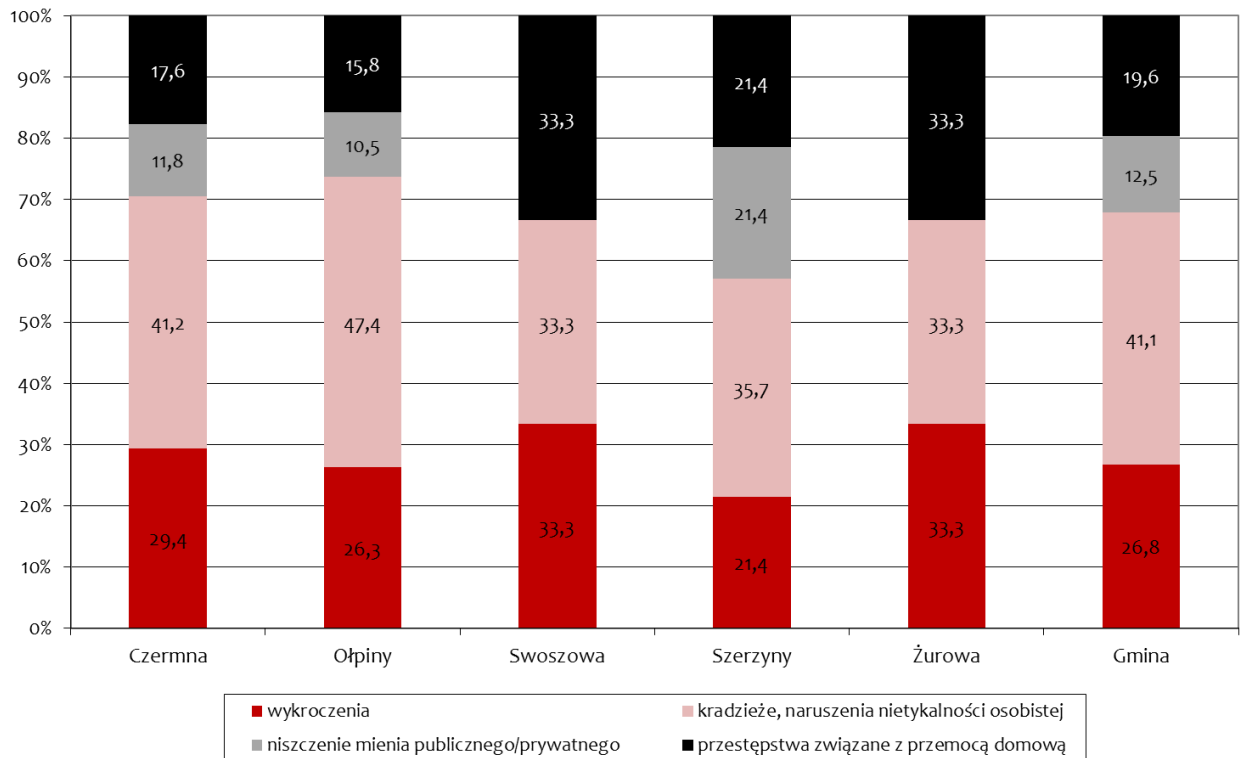
Mapa 7. Wskaźnik bezpieczeństwa w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2015 roku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Szerzyny.

Do najczęstszych przestępstw i wykroczeń notowanych w skali gminy należały: kradzieże oraz naruszenie nietykalności osobistej (41,1%), do najrzadszych natomiast niszczenie mienia publicznego/prywatnego (12,5%). W poszczególnych sołectwach sytuacja przedstawia się podobnie. Wyjątkami są Swoszowa i Żurowa, gdzie akty wandalizmu nie wystąpiły wcale, a pozostałe typy przestępstw odnotowano w równej liczbie (należy dodać, że liczba wszystkich odnotowanych przestępstw wyniosła w tych sołectwach po 3).

Wykres 13. Procentowy rozkład typów wykroczeń i przestępstw według sołectw w gminie Szerzyny w 2015 roku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Szerzyny.

W przypadku zdarzeń komunikacyjnych, w ostatnich pięciu latach, odnotowano stosunkowo nieliczne wypadki i kolizje dotyczące głównie sołectw Szerzyny i Czermna (rzędu 2-3 zdarzenia ogółem w latach 2011-2015). Uwzględniając wszystkie sołectwa gminy Szerzyny, w latach 2011 - 2015 zdarzenia komunikacyjne skutkowały jedną ofiarą śmiertelną, co wskazuje na dobry poziom bezpieczeństwa na drogach w gminie.

Drugim wskaźnikiem dot. bezpieczeństwa jest liczba interwencji straży pożarnej na 100 mieszkańców w 2015 roku. W gminie wskaźnik osiągnął wartość 0,41. W dwóch sołectwach: Szerzynie i Żurowej, straż pożarna interweniowała częściej niż średnio w gminie, kolejno 13 i 8 razy w ciągu roku, co dało wartości wskaźnika 0,57 i 0,76. Najmniej interwencji straży pożarnej odnotowano w Swoszowej – 0,16 zdarzeń na 100 mieszkańców.

Stan ochrony przeciwpożarowej został opisany w Lokalnym Programie Rewitalizacji z roku 2015 i nie uległ on od tego czasu istotnym zmianom. „Ochronę przeciwpożarową dla mieszkańców gminy Szerzyny zapewnia 6 jednostek ochotniczych straży pożarnych. Funkcjonują one w Szerzynie, Szerzynie Podlasiu, Ołpinach, Czermnej, Swoszowej i Żurowej. Jednostki ochotniczych straży pożarnych z gminy Szerzyny należą do Związku Ochotniczych Straży Pożarnych RP Oddział Powiatowy w Tarnowie i współpracują z Komendą Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Tarnowie. Jednostki OSP Szerzyny i OSP Żurowa zostały włączone do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego. Ponadto przy OSP Szerzyny i OSP Żurowa działalność prowadzą strażackie orkiestry dęte, a przy OSP Szerzyny od 2012 roku działa Młodzieżowa Drużyna Pożarnicza. Wszystkie jednostki OSP w gminie Szerzyny posiadają remizy

strażackie oraz samochody pożarnicze wyposażone w autopompy i środki łączności, dodatkowo na wyposażeniu jednostek pozostają agregaty prądotwórcze, pilarki spalinowe, motopompy, pompy pływające i szlamowe, oddymiacz, piła do cięcia betonu, nożyce hydrauliczne do ratownictwa drogowego, jak również kombinezony ochronne do likwidacji siedlisk szerszeni.¹

4.5. Poziom edukacji i kapitału społecznego

Poziom edukacji i kapitału społecznego jest istotnym wyznacznikiem potencjału i szans rozwojowych gminy, gdyż to mieszkańcy stanowią swoistą siłę napędową lokalnych wspólnot. Do weryfikacji tego wskaźnika wykorzystano wyniki ze sprawdzianu po VI klasie oraz testu gimnazjalnego przeprowadzonych w roku szkolnym 2015/2016.

W województwie małopolskim w roku szkolnym 2015/2016 współczynnik skolaryzacji netto wyniósł²:

- 96,9% dzieci w wieku 5 lat objętych edukacją przedszkolną;
- 88,4% uczniów w szkołach podstawowych w wieku 6 – 12 lat;
- 93,6% uczniów w gimnazjach w wieku 13 – 15 lat.

Poza trzecim, wymienionym wyżej wskaźnikiem, były to wartości niższe jak średnie dla kraju³.

W 2015/2016 roku w Małopolsce na 1 szkołę podstawową przypadało średnio 156 uczniów, a na terenach wiejskich było to 110 uczniów⁴. Na terenie gminy Szerzyny działa 5 szkół podstawowych: 2 jako osobne placówki oraz 3 w ramach zespołów szkół. Najwięcej uczniów uczęszcza do szkół w Ołpinach (143), Szerzynch (133) oraz Czermej (126), są to tym samym wartości wyższe niż średnio w regionie. Natomiast do szkół w Żurowej i Swoszowej w roku szkolnym 2013/2014 uczęszczało kolejno 74 i 45 uczniów. We wszystkich placówkach odnotowano spadek liczby uczniów w ostatnich latach. Średni wynik sprawdzianu po VI klasie wyniósł 63%. Najślabiej poradzili sobie uczniowie z Ołpin i Czermej, którzy osiągnęli wyniki 50% i 61%, które są niższe od średniej gminnej. Najkorzystniejszy wynik odnotowano z kolei w szkole podstawowej w Swoszowej, gdzie uczniowie uzyskali ze sprawdzianu po VI klasie średnio 70% punktów. Warto dodać, że wskaźnik ten podlega zmianom na przestrzeni lat. Zmiany zauważyć można już w odniesieniu do poprzedniego roku szkolnego 2014/2015, kiedy to z kolei sołectwo Żurowa osiągnęło najlepsze rezultaty, a najślabsze wyniki charakteryzowały szkołę podstawową w Czermej. Wyniki te były generalnie wyższe niż obecne (2015/2016), średnia dla gminy wyniosła bowiem 65%.

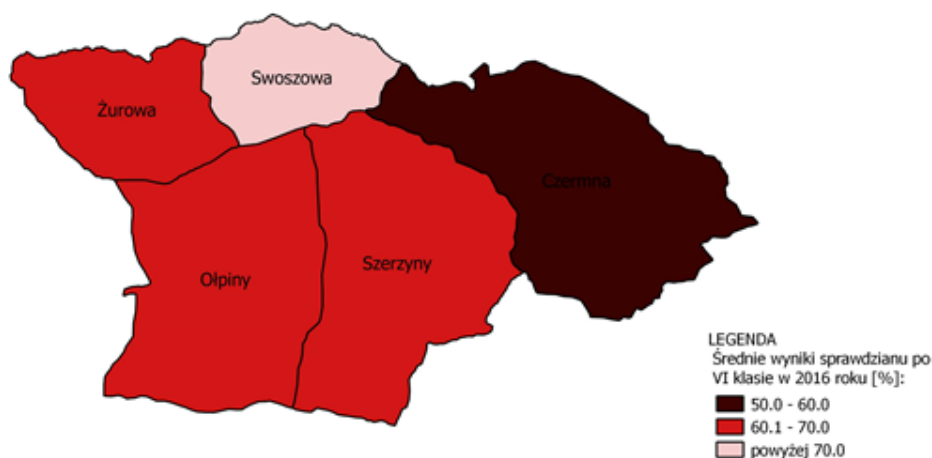
¹ *Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Szerzyny na lata 2015 – 2020*, Instytut Badawczy IPC spółka z o.o., s.63.

² Relacja liczby osób w danej grupie wieku uczących się (stan na początku roku szkolnego 2015/2016) na danym poziomie kształcenia do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania.

³ *Rocznik statystyczny województw 2016*, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2016.

⁴ *Ibidem*.

Mapa 8. Średnie wyniki sprawdzianu po VI klasie szkoły podstawowej w 2016 roku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Szerzyny.

W województwie małopolskim w roku szkolnym 2015/2016 na 1 szkołę gimnazjalną przypadało 139 uczniów, a na terenach wiejskich było to 107 uczniów⁵. Na terenie gminy Szerzyny działają 3 gimnazja: w Szerzynie, Ołpinach i Czermnej. Najwięcej uczniów chodzi do szkoły w Ołpinach (117 osób w roku szkolnym 2013/2014), natomiast najmniej do gimnazjum w Czermnej (58 uczniów w roku szkolnym 2013/2014). Gimnazjum w Szerzynie kształciło w roku szkolnym 2013/2014 89 uczniów. We wszystkich szkołach w gminie odnotowano spadek liczby uczniów w ciągu ostatnich pięciu lat. Do zbadania poziomu edukacji wykorzystano wyniki z testu gimnazjalnego w roku 2016. W tabeli poniżej przedstawiono średnie wyniki testu gimnazjalnego uzyskane w roku szkolnym 2015/2016 z części humanistycznej (uwzględniającej język polski oraz historię i WOS) i części matematyczno-przyrodniczej (uwzględniającej matematykę i przedmioty przyrodnicze). Średni wynik w gminie w części humanistycznej wyniósł 63,7%. Wśród szkół najlepszy wynik dla tej części uzyskało gimnazjum w Czermnej – 67,0%, a najgorszy placówka w Szerzynie – 58,5%. Część matematyczno-przyrodnicza wypadła zdecydowanie słabiej. Średnia dla gminy wyniosła w tym przypadku 52,3%, natomiast uwzględniając poszczególne szkoły sytuacja kształtuje się odwrotnie w stosunku do części humanistycznej - najwyższy wynik tym razem odnotowano w Szerzynie – 54,0%, a najgorszy w Czermnej – 49,5%. W odniesieniu do wyników ogólnopolskich, łącznie szkoły gimnazjalne w gminie Szerzyny plasują się nieco powyżej średniej krajowej, zarówno w części humanistycznej, jak i matematyczno-przyrodniczej. Analogicznie sytuacja przedstawia się na tle powiatu, natomiast w porównaniu z wynikami całego województwa gmina Szerzyny wypada nieco gorzej. Z racji braku osobnych szkół gimnazjalnych w sołectwach Swoszowa i Żurowa, niemożliwa jest analiza wyników testu gimnazjalnego według wszystkich sołectw.

⁵ *Rocznik statystyczny województw 2016*, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2016.

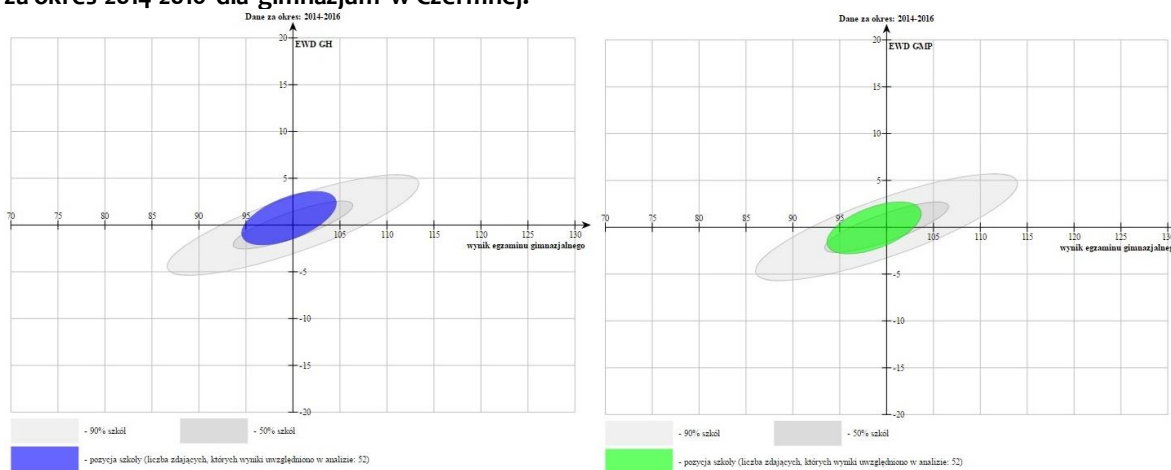
Tabela 10. Wyniki testu gimnazjalnego w gminie Szerzyny wg szkół w roku szkolnym 2015/2016.

Lp.	Lokalizacja szkoły	Część humanistyczna [%]	Część matematyczno-przyrodnicza [%]
1.	Czermna	67,0	49,5
2.	Ołpiny	65,5	53,5
3.	Szerzyny	58,5	54,0
4.	Gmina	63,7	52,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE.

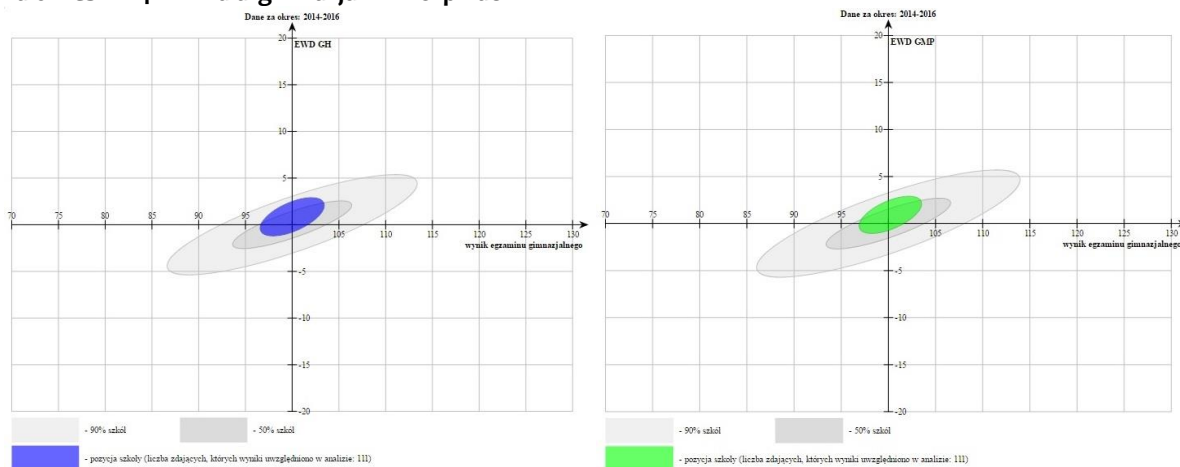
Wyniki egzaminów gimnazjalnych nie odzwierciedlają w pełni jakości i efektywności kształcenia w danej szkole. Ważnym źródłem informacji na temat faktycznego wkładu szkoły w edukację uczniów jest wskaźnik „Edukacyjnej Wartości Dodanej”. EWD jest określana jako przyrost wiedzy uczniów w wyniku danego procesu edukacyjnego. Pozycja danej szkoły przedstawiana jest na układzie współrzędnych (oś pozioma oznacza średnie wyniki egzaminu gimnazjalnego uczniów, a oś pionowa to trzyletnia edukacyjna wartość dodana). Jakość kształcenia określana jest na podstawie miejsca, jakie zajmuje dana szkoła w układzie współrzędnych. W części humanistycznej wartość EWD w gimnazjum w Czermnej osiągnęło wartość 0,7, natomiast w części matematyczno-przyrodniczej -0,1, co jest średnim wynikiem. Szkoła w Ołpinach uzyskała EWD równe 0,9 w obu częściach testu, co oznacza nieco lepszy wynik ogólny niż gimnazjum w Czermnej. Zdecydowanie najgorsze wyniki odnotowała szkoła w Szerzynie. EWD w części humanistycznej wyniosło -3,6 (szkoła traktowana jako wymagająca wsparcia), a w części matematyczno-przyrodniczej -0,9. Poniżej przedstawiono wykresy pokazujące wskaźnik EWD dla poszczególnych szkół w gminie.

Wykres 14. Wskaźnik EWD (część humanistyczna – niebieski, część matematyczno – przyrodnicza - zielony) za okres 2014-2016 dla gimnazjum w Czermnej.

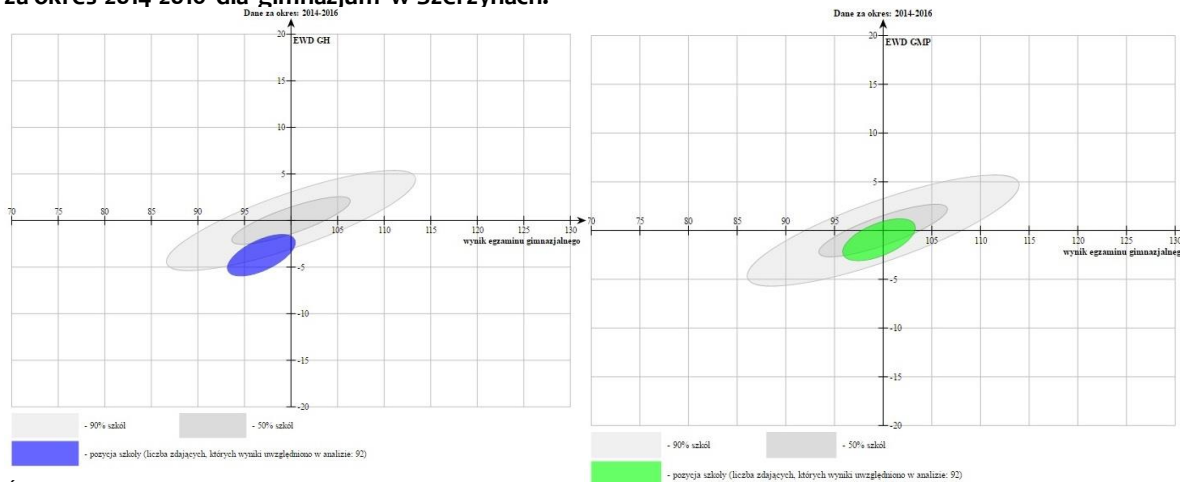
Źródło: www.ewd.edu.pl.

Wykres 15. Wskaźnik EWD (część humanistyczna – niebieski, część matematyczno – przyrodnicza - zielony) za okres 2014-2016 dla gimnazjum w Ołpinach.

Źródło: www.ewd.edu.pl.

Wykres 16. Wskaźnik EWD (część humanistyczna – niebieski, część matematyczno – przyrodnicza - zielony) za okres 2014-2016 dla gimnazjum w Szerzynch.

Źródło: www.ewd.edu.pl.

Dodatkowo na terenie gminy Szerzyny funkcjonuje sieć placówek edukacji przedszkolnej. Składa się ona z 2 przedszkoli publicznych – w sołectwach Szerzyny i Ołpiny oraz z 6 oddziałów przedszkolnych w szkołach (po 2 oddziały w miejscowościach Szerzyny i Czerma i po 1 oddziale w miejscowościach Swoszowa i Żurowa). Do przedszkola w Szerzynch w roku szkolnym 2013/2014 uczęszczało 45 dzieci, a 34 dzieci chodziło do oddziału przedszkolnego w Zespole Szkół. W stosunku do lat poprzednich zauważono wzrost liczby przedszkolaków. Z przedszkola w Ołpinach korzystało natomiast 75 dzieci i również został odnotowany wzrost względem lat ubiegłych. Ze zlokalizowanych w pozostałych sołectwach oddziałów przedszkolnych korzystało łącznie 83 dzieci. Najwięcej w Czermej (46), następnie Żurowej (20), natomiast najmniej przedszkolaków objęto opieką w Swoszowej (17).

4.6. Poziom uczestnictwa w życiu publicznym

Ostatnią grupą informacji uwzględnionych w ramach diagnozy sfery społecznej w gminie Szerzyny są wskaźniki obrazujące aktywność społeczną mieszkańców. Na potrzeby niniejszej analizy wybrano 3 główne wskaźniki:

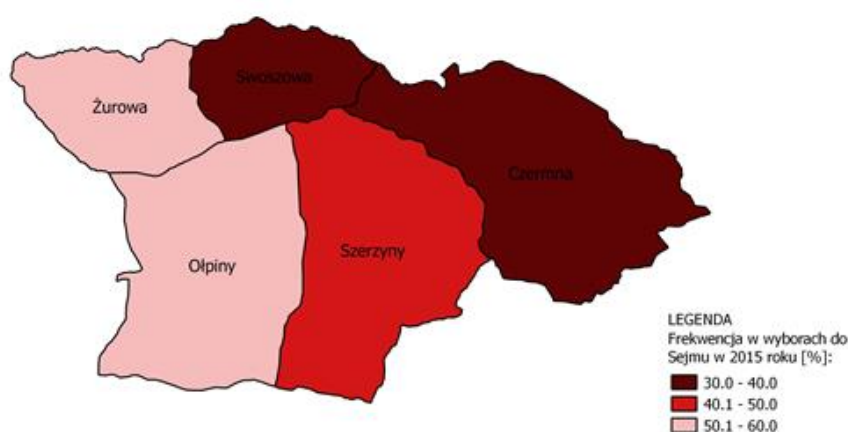
- frekwencję w wyborach do Sejmu w 2015 roku;
- liczbę osób korzystających z zajęć w świetlicach, organizowanych w wiejskich domach kultury, w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2015 roku;
- liczbę NGOs w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2015 roku.

Uczestnictwo w wyborach parlamentarnych często jest uważane za podstawowy wkład jednostki w życie społeczne kraju, stanowi także naturalny wskaźnik odzwierciedlający poziom zaangażowania społecznego. Na terenie gminy Szerzyny w wyborach parlamentarnych w 2015 roku głosować można było w następujących lokalizacjach:

- Urząd Gminy w Szerzynch;
- Wiejski Dom Kultury w Ołpinach;
- Wiejski Dom Kultury w Czermnej;
- Remiza Ochotniczej Straży Pożarnej w Żurowej;
- Dom Strażaka w Swoszowej.

Frekwencja wyborcza w gminie Szerzyny w wyborach do Sejmu w 2015 r. wyniosła 47,48%. Najmniej mieszkańców wzięło udział w wyborach w sołectwach: Czerмна (35,71%) oraz Swoszowa (35,92%). Największe zaangażowanie obywatelskie wykazali natomiast mieszkańcy Żurowej (56,39%) i Ołpiny (53,99%). Większość wyników sołectw, jak również średnia gminy, okazały się niższe niż średnia krajowa, która wyniosła 50,23%.

Mapa 9. Frekwencja w wyborach do Sejmu w 2015 roku.

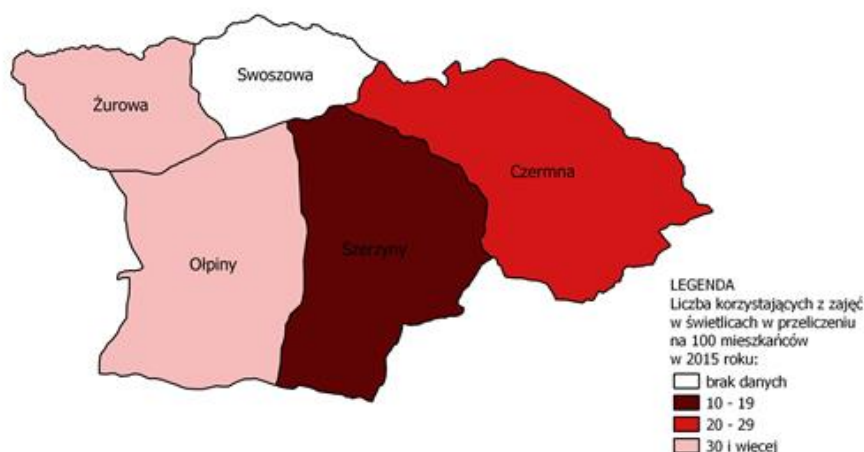

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Szerzyny.

Zbadano również poziom uczestnictwa mieszkańców w zajęciach organizowanych przez miejscowe wiejskie domy kultury (w przeliczeniu na 100 mieszkańców danego terenu). Dane te należy odczytywać z ostrożnością, ze względu na brak takiej placówki w sołectwie Swoszowa. Z tego względu wyniki w pozostałych sołectwach mogą być generowane również przez mieszkańców Swoszowej uczestniczących w zajęciach poza swoim sołectwem. Średnia wartość

wskaźnika dla gminy wyniosła 23 osoby korzystające z zajęć przypadające na każdych 100 mieszkańców. W Żurowej i Ołpinach w zajęciach uczestniczył średnio co 3 mieszkaniec, natomiast najmniej uczestników odnotowano w sołectwie Szerzyny – 16 na 100 mieszkańców. Wysoki wynik Żurowej może być powodowany wspomnianymi już mieszkańcami Swoszowej, z racji sąsiedztwa i położenia obu sołectw w północnej części gminy.

Mapa 10. Liczba korzystających z zajęć w wiejskich domach kultury w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2015 roku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Szerzyny.

Analizując poziom uczestnictwa w życiu publicznym zbadano również liczbę osób korzystających z bibliotek. Na terenie gminy Szerzyny funkcjonują obecnie 4 placówki biblioteczne – w Czermej, Ołpinach, Szerzynie i Żurowej. W sołectwie Swoszowa nie ma biblioteki. W całej gminie liczba czytelników bibliotek wyniosła 686 w 2015 roku. Najwięcej osób korzysta z księgozbiorów bibliotecznych w sołectwie Szerzynie (237 czytelników), natomiast najmniej w Żurowej (125 osób). W ciągu ostatnich pięciu lat w liczba czytelników w całej gminie wzrosła o 15,3%, a wśród sołectw największy wzrost czytelnictwa odnotowano w Ołpinach (26,1%). Najmniejsze zmiany zaszły w Szerzynie, gdzie poziom czytelnictwa jest mimo to najwyższy. Szczegółowe zmiany liczby czytelników w latach 2011-2015 przedstawia tabela poniżej.

Tabela 11. Liczba czytelników bibliotek w sołectwach gminy Szerzyny w latach 2011-2015.

Lp.	Sołectwo	2011	2012	2013	2014	2015	Zmiana 2011-2015
1.	Czerma	132	145	145	145	155	17,4%
2.	Ołpiny	134	158	147	157	169	26,1%
3.	Szerzyny	225	226	227	225	237	5,3%
4.	Żurowa	104	97	114	117	125	20,2%
5.	Gmina	595	626	633	644	686	15,3%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Szerzyny.

Ostatnim poddanym analizie wskaźnikiem określającym poziom uczestnictwa mieszkańców gminy Szerzyny w życiu publicznym jest liczba organizacji pozarządowych (NGOs) przypadająca na 100 mieszkańców. Do organizacji pozarządowych działających na terenie gminy należą:

- Ludowy Klub Sportowy „Olszynka” (Ołpiny);
- Stowarzyszenie Gminny Klub Sportowy „Liwocz” (Szerzyny);
- Gminna Akademia Sportu „Rozwój Szerzyny 2015” (Szerzyny);
- Szerzyńskie Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne „Nowy Czas” (Szerzyny);
- Ochotnicza Straż Pożarna w Szerzynch;
- Ochotnicza Straż Pożarna w Szerzynch Podlasie;
- Ochotnicza Straż Pożarna w Ołpinach;
- Ochotnicza Straż Pożarna w Cermnej;
- Ochotnicza Straż Pożarna w Żurowej;
- Ochotnicza Straż Pożarna w Swoszowej;
- Stowarzyszenie Historyczno-Patriotyczne Pro Patria (Szerzyny);
- Szerzyńskie Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne Nowy Czas.

Z uwagi na charakter gminy (gmina wiejska o peryferyjnym położeniu) uzyskane w tym przypadku wyniki są bardzo niskie, zarówno na poziomie gminy jak i poszczególnych sołectw. Średnia gminna wyniosła 0,15, natomiast najwyższa odnotowana wartość wskaźnika to 0,22 w Szerzynch. Najmniejsze natężenie organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców dotyczy Cermnej (0,06) oraz w Żurowej (0,10).

Mapa 11. Liczba NGOs w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2015 roku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Szerzyny.

Gmina Szerzyny posiada aktualny „Roczny program współpracy gminy Szerzyny z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2016”. Celem Programu jest efektywne wykorzystanie społecznej aktywności w zaspokajaniu zbiorowych potrzeb mieszkańców gminy Szerzyny, zaś jego

przyjęcie jest wyrazem woli współpracy samorządu gminnego z organizacjami pozarządowymi na zasadzie partnerstwa. Współpraca z organizacjami pozarządowymi obejmuje głównie zadania z zakresu pomocy społecznej, ochrony dziedzictwa narodowego, kultury, działalności charytatywnej, w tym na rzecz osób niepełnosprawnych i dysfunkcyjnych. W dokumencie obowiązującym dla 2016 roku określono, iż przy współpracy gminy Szerzyny z sektorem NGO realizowane będą poniższe zadania:

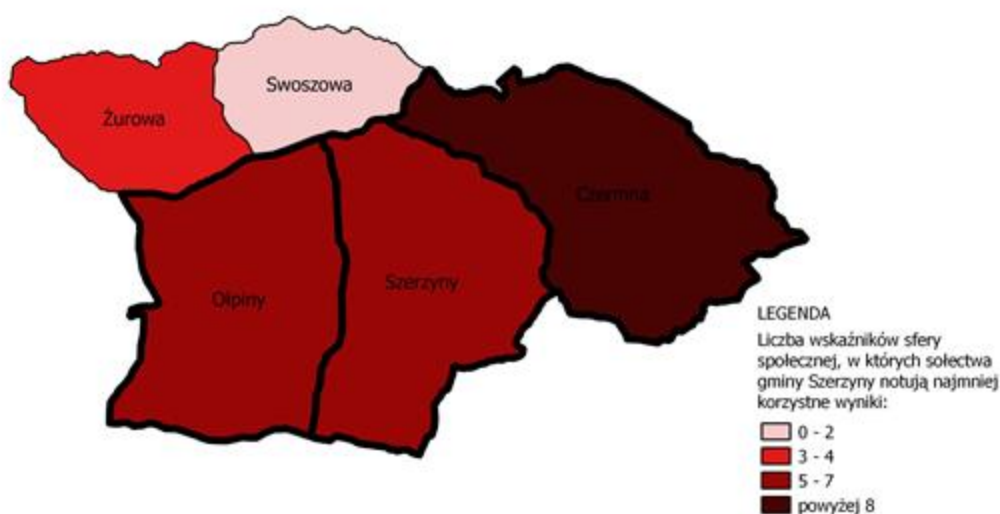
- organizacja pozalekcyjnych zajęć sportowo-rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży;
- współorganizowania imprez i przedsięwzięć o charakterze gminnym z zakresu kultury;
- wspieranie profilaktyki w zakresie zapobiegania patologii;
- organizowanie letniego wypoczynku dla dzieci i młodzieży;
- wspieranie organizacji imprez integrujących dzieci i młodzież dysfunkcyjną i niepełnosprawną;
- działalność na rzecz osób w wieku emerytalnym.

W 2016 roku na realizację programu w gminie Szerzyny przeznaczono kwotę 55 000 zł.

4.7. Podsumowanie sfery społecznej

W efekcie przeprowadzonej analizy i w oparciu o opisane wyżej dla sfery społecznej wskaźniki wytypowane zostały trzy sołectwa, w których analiza wskazała na koncentrację problemów społecznych potwierdzających istnienie sytuacji kryzysowej. Są to sołectwa: Czerмна, Ołpiny i Szerzyny. Sołectwo Czerмна w przypadku 8 na 11 analizowanych wskaźników społecznych uzyskała wyniki mniej korzystne niż średnio w gminie, natomiast sołectwa Ołpiny i Szerzyny oba uzyskały wynik 5 na 11 wskaźników.

Mapa 12. Natężenie wskaźników obrazujących problemy społeczne w poszczególnych sołectwach gminy Szerzyny.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Szerzyny.

5. Analiza negatywnych zjawisk w pozostałych sferach

Tabela 12. Zestawienie danych poddanych analizie w sferze gospodarczej i przestrzenno-funkcjonalnej.

Sołectwo	Sfera gospodarcza			Sfera przestrzenno-funkcjonalna				
	Liczba podmiotów ujętych w CEDG na 1000 mieszkańców w roku 2015	Przyrost liczby podmiotów gospodarczych w latach 2011-2015	Przyrost podmiotów gospodarczych w sektorze prywatnym w latach 2011-2015 ²	Gęstość dróg (km/1km ²)	Średnioroczne zużycie energii do oświetlenia dróg w 2015 roku [MWh/km]	Liczba awarii sieci wodociągowej w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2015 roku	Liczba awarii sieci kanalizacyjnej w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2015 roku	Liczba awarii sieci gazowej w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2015 roku
Czermna	24	0,0%	-1,6	1,15	1,73	X ¹	X ¹	0,46
Ołpiny	30	-2,9%	-0,7	1,53	1,63	0,72	0,507	0,25
Swoszowa	37	10,0%	1,1	1,52	2,17	X ¹	X ¹	0,65
Szerzyny	37	-2,2%	-1,7	1,44	3,00	0,40	0,488	0,22
Żurowa	67	5,3%	0,1	1,74	2,24	2,20	0,382	0,38
Gmina	44	0,7%	-0,9	1,43	2,15	1,10	0,459	0,34

¹ brak sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, sołectwa nieuwzględnione w analizie wskaźnika

² dane na podstawie BDL GUS

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Szerzyny i BDL GUS.

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Tabela 13. Zestawienie danych poddanych analizie w sferze technicznej i środowiskowej.

Sołectwo	Sfera techniczna					Sfera środowiskowa			
	Liczba pustostanów w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2015 roku	Liczba budynków zawierających azbest na 100 mieszkańców	Przyrost nowododanych budynków mieszkalnych w latach 2011-2015	Liczba komunalnych zasobów mieszkaniowych na 100 mieszkańców w 2015 roku	Liczba obiektów zabytkowych w przeliczeniu na 1km ² pow.	Występowanie obszarów Natura 2000	Liczba pomników przyrody na 1 km ² pow.	Lokalizacja Parku Krajobrazowego	Zagrożenie powodziowe ⁶
Czermna	7,00	8,87	25%	0,46	0,04	TAK	0,13	TAK	TAK
Ołpiny	4,31	8,50	-55%	0,17	0,29	NIE	0,14	TAK	TAK
Swoszowa	5,49	12,12	-100%	0,00	0,25	NIE	0,00	TAK	NIE
Szerzyny	3,95	8,11	-20%	0,62	0,24	NIE	0,10	TAK	TAK
Żurowa	3,63	11,17	100%	0,10	0,20	NIE	0,10	TAK	NIE
Gmina	4,80	9,10	-24%	0,34	0,20	TAK	0,11	TAK	TAK

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Szerzyny.

⁶ W oparciu o występowanie na obszarze sołectw terenów zalewowych – zgodnie z danymi UG Szerzyny.

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

5.1. Sfera gospodarcza

W diagnozie sfery gospodarczej wykorzystano dane i informacje dotyczące liczby i rodzajów podmiotów gospodarczych. Pokazują one przedsiębiorczość mieszkańców, a także dostępność do różnego typu usług i miejsc pracy. Szerzyny są gminą wiejską, w związku z tym liczba działających na jej terenie podmiotów gospodarczych jest stosunkowo niewielka i najczęściej są to małe, rodzinne firmy produkcyjne lub usługowe, przede wszystkim zajmujące się produkcją i handlem wyrobami z drewna, korka, słomy oraz materiałów używanych do wyplatania. Licznie występują również firmy handlowe i usługowe o zróżnicowanych profilach (głównie zajmujące się robotami budowlanymi, sprzedażą detaliczną i transportem drogowym towarów).

Poziom przedsiębiorczości analizowano w oparciu o liczbę podmiotów ujętych w Centralnej Ewidencji Działalności Gospodarczej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w 2015 roku. Średnia dla gminy wyniosła 44 zarejestrowane podmioty na 1000 mieszkańców, i jedynie w jednym sołectwie (Żurowej) wartość ta była wyższa i wyniosła 67. W pozostałych sołectwach wartości były niższe od średniej dla gminy, a najmniejszą przedsiębiorczość odnotowano w Cermnej – 24 podmioty zarejestrowane w CEDG na 1000 mieszkańców.

Istotną informacją obrazującą sytuację gospodarki lokalnej jest także dynamika zmian w zakresie liczby podmiotów gospodarczych działających w gminie. Na terenie gminy Szerzyny dynamika ta jest bardzo niska. W latach 2011 – 2015 w gminie odnotowano niespełna procentowy wzrost liczby przedsiębiorstw (dokładnie 0,7% i 2 przedsiębiorstwa więcej na tej przestrzeni czasu). Najwięcej firm – 320 - działało na terenie gminy w roku 2013, jednak w kolejnych latach nastąpił istotny ich spadek, by na koniec roku 2015 odnotować łącznie 299 przedsiębiorstw prowadzących działalność w gminie. Wskaźnik dynamiki zmian w latach 2011 – 2015 charakteryzuje się dość dużym zróżnicowaniem w odniesieniu do poszczególnych sołectw. W sołectwach Szerzyny i Ołpiny nastąpił spadek liczby podmiotów gospodarczych, w Cermnej liczba firm pozostała bez zmian, natomiast w Żurowej i Swoszowej nastąpił wzrost liczby zarejestrowanych działalności gospodarczych, w tym największy 10-procentowy wzrost dotyczył Swoszowej.

Mapa 13. Zmiana liczby podmiotów gospodarczych w latach 2011 – 2015.

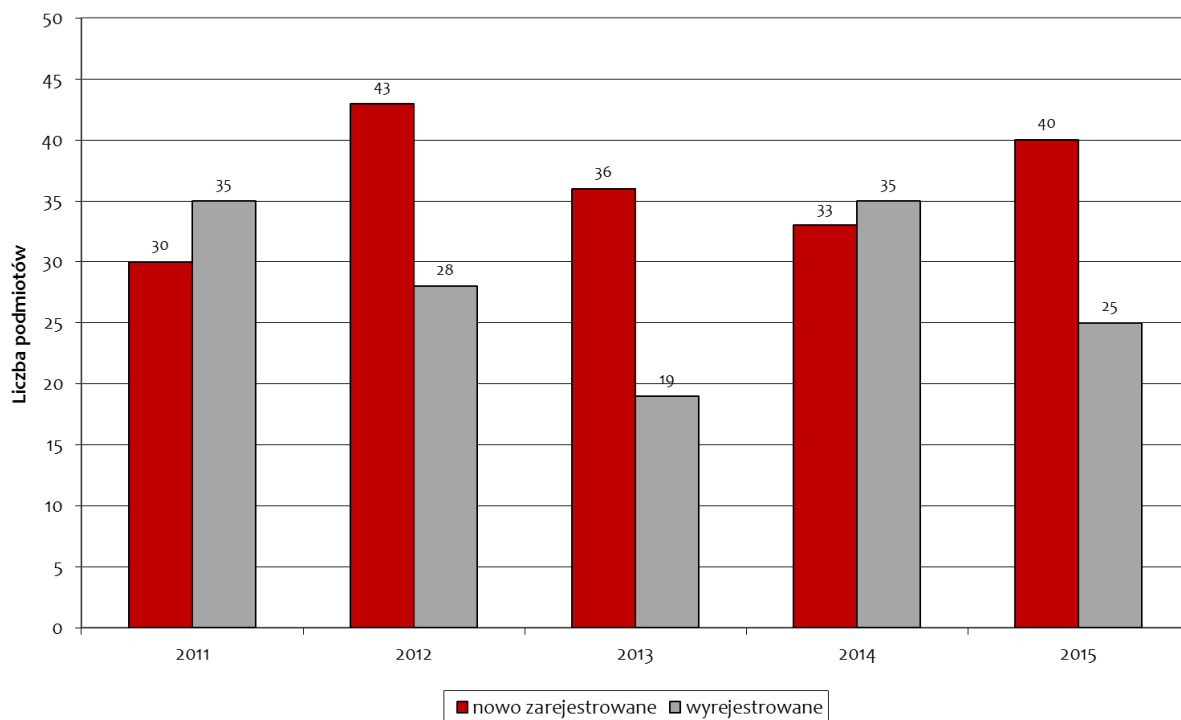

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Szerzyny.

W 2015 roku w rejestrze REGON zarejestrowano 40 nowych podmiotów gospodarczych zlokalizowanych w gminie Szerzyny. W tym samym roku wykreślono z niego 25 jednostek. Zmiany w liczbie rejestrowanych i wyrejestrowywanych podmiotów gospodarczych w ciągu ostatnich pięciu lat nie wykazały żadnej wyraźnej tendencji. W latach 2011 i 2014 wystąpiła nadwyżka wyrejestrowań nad nowo zarejestrowanymi jednostkami, a najwięcej nowych firm wpisano do rejestru REGON w 2012 roku (43 podmioty).

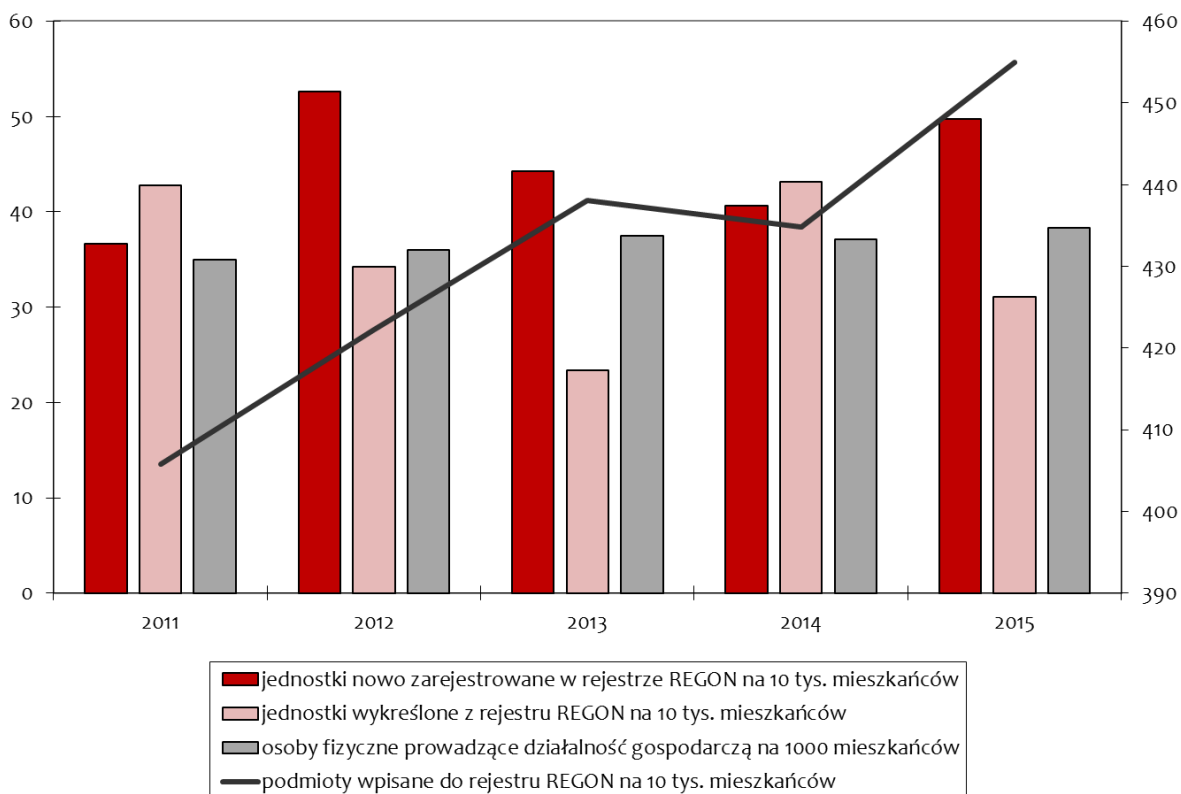
O stopniu przedsiębiorczości mieszkańców gminy Szerzyny świadczy też liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. W roku 2015 wynosiła ona 38, i w ciągu ostatnich pięciu lat kształtowała się na podobnym poziomie, osiągając najniższą wartość (35) w roku 2011.

Wykres 17. Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane i wyrejestrowane w ciągu roku na terenie gminy Szerzyny w latach 2010-2015.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

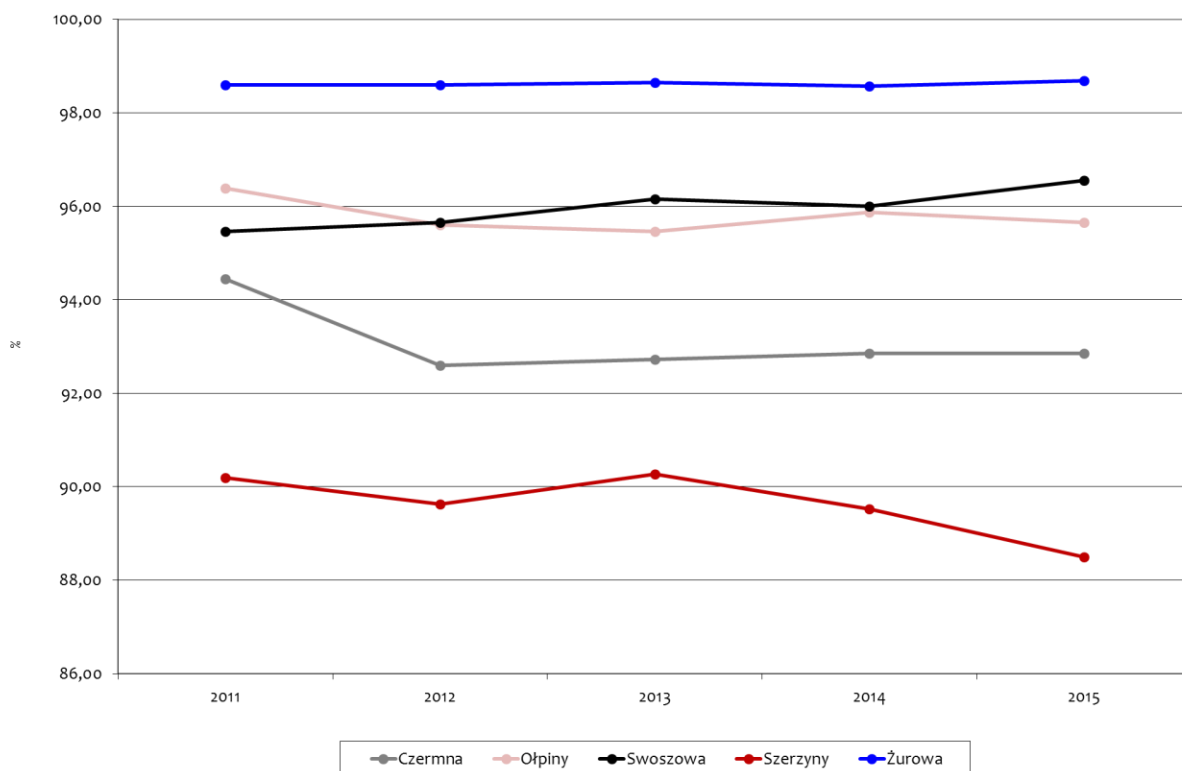
Wykres 18. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w latach 2011-2015 w gminie Szerzyny – wskaźniki.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych LPR Gminy Szerzyny 2015 i BDL GUS.

Zbadano także strukturę własnościową i wielkościową podmiotów zarejestrowanych na terenie gminy. Zdecydowana większość firm usytuowanych w gminie Szerzyny działa w sektorze prywatnym – jest to 93,7%. Jednak w latach 2011-2015 można zauważyć niewielki spadek udziału sektora prywatnego w ogólnej liczbie podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w gminie. Spadek ten spowodowany jest głównie zmianą liczby podmiotów gospodarczych reprezentujących sektor publiczny, która na przestrzeni wskazanych lat nieznacznie wzrosła. Dla gminy wskaźnik obrazujący dynamikę zmian liczby podmiotów gospodarczych w sektorze prywatnym w latach 2011-2015 wyniósł -0,9 p.p (regres). W trzech sołectwach odnotowano wartości ujemne, w tym w dwóch: Czermnej i Szerzynie były to wartości mniej korzystne niż średnia gminna (kolejno -1,59 p.p. i -1,70 p.p.). W trzech pozostałych sołectwach nastąpił z kolei niewielki przyrost podmiotów sektora prywatnego, osiągając największą wartość 1,1 p.p. dla sołectwa Swoszowa (progres).

Wykres 19. Dynamika zmian w zakresie udziału przedsiębiorstw sektora prywatnego w sołectwach gminy Szerzyny w latach 2011-2015.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Pod względem wielkości działających na terenie gminy Szerzyny firm zdecydowanie dominują mikro przedsiębiorstwa zatrudniające do 9 pracowników (95% ogółu podmiotów). Pozostałe 5% stanowią małe firmy, zatrudniające do 49 osób. We wszystkich sołectwach sytuacja przedstawia się podobnie, mikro firmy stanowią od 93% w Szerzynie do 97% w Swoszowej.

Elementem obrazującym specyfikę gospodarki gminnej jest struktura podmiotów według sekcji PKD 2007. W gminie Szerzyny najwięcej przedsiębiorstw działa w następujących sekcjach: przetwórstwo przemysłowe (36%), handel hurtowy i detaliczny (18%) oraz budownictwo (15%).

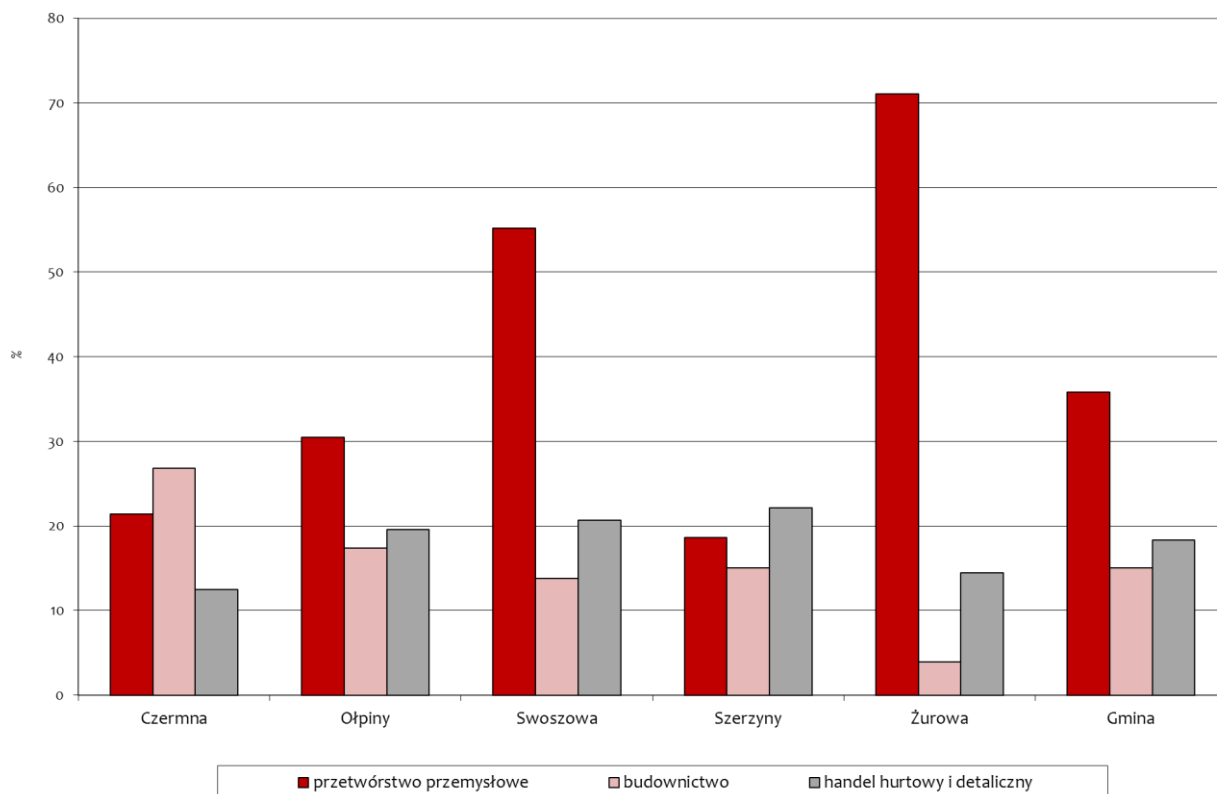
Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Struktura rodzajów działalności według sekcji PKD w poszczególnych sołectwach nie odbiega zasadniczo od średnio-gminnych, jedynie w Cermnej na pierwszym miejscu pod względem liczby firm znajduje się budownictwo, widać również zdecydowaną dominację podmiotów zajmujących się przetwórstwem przemysłowym w Żurowej (ponad 70%) oraz w Swoszowej (ponad 50%). W ciągu ostatnich pięciu lat nie nastąpiły znaczące zmiany wśród dominujących sekcji. Szczegółowe dane przedstawia tabela poniżej.

Wykres 20. Podmioty gospodarcze wg dominujących sekcji w gminie Szerzyny i sołectwach w roku 2015.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Tabela 14. Podmioty gospodarki narodowej według sekcji PKD 2007 w gminie Szerzyny w latach 2012-2015.

Lp.	Sekcja	2011	2012	2013	2014	2015
1.	A. Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	8	8	7	4	5
2.	C. Przetwórstwo przemysłowe	120	116	122	121	131
3.	E. Dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	2	2	2	2	2
4.	F. Budownictwo	46	54	59	60	55
5.	G. Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	64	64	69	66	67
6.	H. Transport i gospodarka magazynowa	21	22	20	21	21
7.	I. Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	4	4	3	2	1
8.	J. Informacja i komunikacja	1	2	2	4	5
9.	K. Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	5	6	6	4	3
10.	M. Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	8	9	8	8	11

Opracowanie:

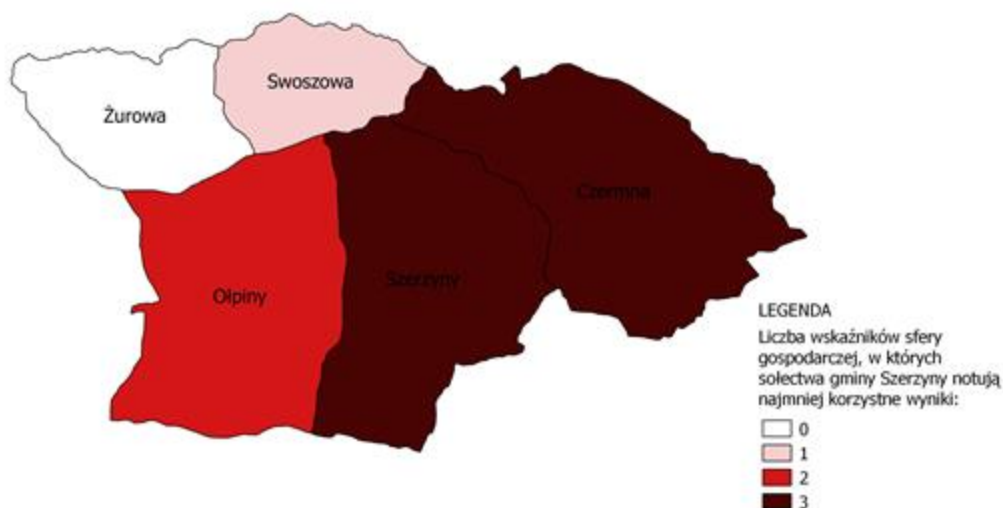
Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

11.	N. Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	5	4	4	5	4
12.	O. Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	8	8	8	8	8
13.	P. Edukacja	11	15	16	15	14
14.	Q. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	12	13	12	12	12
15.	R. Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	5	5	5	5	6
16.	S i T. Pozostała działalność usługowa i gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	12	13	13	16	21
17.	SUMA	332	345	356	353	366

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Mapa 14. Natężenie wskaźników obrazujących problemy gospodarcze w poszczególnych sołectwach gminy Szerzyny.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Szerzyny.

5.2. Sfera przestrzenno-funkcjonalna⁷

Sfera przestrzenno-funkcjonalna ogniskuje się wokół zagadnień związanych z dostępnością do podstawowych usług publicznych i ich jakością. Wśród wybranych do analizy wskaźników znalazły się:

- gęstość dróg gminnych;
- średnioroczne zużycie energii do oświetlenia dróg w 2015 roku;
- liczba awarii sieci wodociągowej w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2015 roku;
- liczba awarii sieci kanalizacyjnej w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2015 roku;
- liczba awarii sieci gazowej w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2015 roku.

⁷ Podrozdział opracowano z wykorzystaniem zapisów Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Szerzyny na lata 2015 – 2020, Instytut Badawczy IPC spółka z o.o.

Dostępność komunikacyjna, a co za tym idzie atrakcyjność przestrzenno – funkcjonalna danego terenu związana jest m.in. z kwestią gęstości siatki dostępnych dróg (relacja ich długości do powierzchni danej jednostki terytorialnej). Długość dróg gminnych w gminie Szerzyny wynosi 133 km. Natomiast średnia gęstość dróg gminnych w gminie Szerzyny wyniosła 1,43 km/km². Ze względu na brak ośrodka miejskiego na terytorium gminy, zagęszczenie dróg należy do dosyć niskich. Mniejszą niż średnia gminna wartość tego wskaźnika odnotowano jedynie w sołectwie Czerмна (1,15 km/km²), natomiast najwyższa gęstość dróg występuje w Żurowej i wynosi 1,74 km/km². Zgodnie z danymi, wskaźnik ten nie jest istotnie zróżnicowany terytorialnie, w żadnym sołectwie nie osiągnął bowiem wartości równej lub większej jak 2 km/km².

Mapa 15. Gęstość dróg w poszczególnych sołectwach gminy Szerzyny.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Szerzyny.

Przez teren gminy Szerzyny prowadzą także drogi powiatowe o łącznej długości 37,108 km, w tym:

- Siepietnica – Lubaszowa o długości 8,445 km;
- Jodłowa - Czerмна o długości 5,646 km;
- Szerzyny – Czerмна - Święcany o długości 4,461 km;
- Szerzyny - Joniny o długości 6,840 km;
- Czerмна - Dębowa o długości 2,988 km;
- Czerмна - Jabłonica o długości 2,006 km;
- Ołpiny – Żurowa - Ryglice o długości 102 km.

Uzupełnieniem sieci drogowej są drogi dojazdowe, które często znajdują się na prywatnych posesjach. W ocenie Urzędu Gminy 50% obecnej infrastruktury drogowej wymaga remontu. Jest to kwestia istotna z punktu widzenia mieszkańców. Z dostępnych danych wynika, iż na jedno gospodarstwo domowe w gminie przypada średnio 1,1 pojazdu osobowego. Należy także pamiętać o pojazdach rolniczych, które eksploatują drogi w gminie. Z racji położenia w obszarze

podgórskim, ulewne deszcze i roztopy powodują uszkodzenia dróg na stokach, co również w znacznym stopniu przekłada się na stan infrastruktury drogowej w gminie Szerzyny.

Analizie poddano także stopień oświetlenia dróg przebiegających przez teren gminy Szerzyny, wykorzystując w tym celu średnioroczny poziom zużycia energii na ten cel odniesiony do długości dróg gminnych w poszczególnych sołectwach. Wskaźnik ten pokazuje nie tylko jakość szeroko rozumianej infrastruktury drogowej, ale pośrednio wpływa także na bezpieczeństwo mieszkańców. Dobrze oświetlone drogi ograniczają liczbę ewentualnych wypadków komunikacyjnych, szczególnie z udziałem pieszych. Średnie zużycie energii w celu oświetlenia ulic w gminie Szerzyny wyniosło 2,15 MWh/km. Najgorzej przedstawia się sytuacja w Cermnej i Ołpinach, gdzie zużycie energii do oświetlania dróg jest mniejsze niż średnio w gminie (1,73 MWh/km i 1,63 MWh/km), z kolei najlepiej oświetlone są ulice w Szerzynie – wskaźnik osiągnął tu wartość 3 MWh/km.

W sferze przestrzenno-funkcjonalnej oceniono również system wodno-kanalizacyjny. Zadania gminy w zakresie rozprowadzania wody i odprowadzania ścieków oraz utrzymania czystości realizuje Gminny Zakład Gospodarki Komunalnej w Szerzynie. Na terenie gminy Szerzyny zlokalizowane są 3 wodociągi publiczne oparte na wodach podziemnych:

- wodociąg Szerzyny, zasilany wodą z 9 studni kopanych i 1 studni wierconej;
- wodociąg Ołpiny, zasilany wodą z 29 studni kopanych;
- wodociąg Żurowa, zasilany wodą z 1 studni wierconej ze Stacją Uzdatniania Wody w Żurowej.

Z gminnego wodociągu korzysta ok. 650 budynków w miejscowościach Szerzyny, Ołpiny i Żurowa. Sieć wodociągowa na terenie gminy została wybudowana w latach 70-80. XX wieku, obecnie jest przestarzała i wymaga kompleksowej modernizacji.

Infrastrukturę kanalizacyjną na terenie gminy tworzy 51,8 km sieci kanalizacyjnej sanitarnej oraz 19 przepompowni. Sieć kanalizacyjna obejmuje sołectwa Szerzyny, Ołpiny i Żurowa. Ilość gospodarstw domowych podpiętych do sieci kanalizacji sanitarnej wynosi 562 szt. Centrum Swoszowej jest obsługiwane przez oczyszczalnię biologiczną „Nebraska M-7” o przepustowości 22,6 m³/d, zaś pozostałe miejscowości są wyposażone w zbiorniki wybieralne. Obecnie prowadzone są prace związane z budową infrastruktury kanalizacji sanitarnej w kolejnych częściach gminy (miejscowości Ołpiny i Szerzyny). Charakterystyczna dla gminy rozproszona zabudowa mieszkaniowa sprawia, że budowa kanalizacji zbiorczej dla wszystkich gospodarstw domowych byłaby bardzo kosztowna i nieuzasadniona ekonomicznie. Szansą na uporządkowanie gospodarki kanalizacyjnej w gminie jest budowa przydomowych oczyszczalni ścieków oraz zbiorników bezodpływowych.

Gmina Szerzyny jest w całości objęta siecią gazową średnioprężną poprzez stację redukcyjno-pomiarową gazu I-go stopnia w Olszynie. Urządzenia i sieci gazownicze wysokiego ciśnienia nie występują. Na terenie gminy znajduje się 160 km czynnej sieci gazowej, w połowie wykonanej z rur stalowych i w połowie z rur PE. Stan techniczny sieci gazowej oceniany jest jako dobry. Aktualnie dostawca gazu nie planuje działań związanych ze znaczną rozbudową czy modernizacją

sieci gazowej na terenie gminy Szerzyny. Natomiast bieżąca rozbudowa sieci gazowej wynika z konieczności przyłączenia nowych klientów.

Stan infrastruktury kanalizacyjnej, wodociągowej i gazowej został oceniony na podstawie liczby awarii sieci na 100 mieszkańców. W dwóch sołectwach gminy Szerzyny – Czermej i Swoszowej nie ma sieci wodno-kanalizacyjnej, dlatego analizie poddano trzy pozostałe sołectwa oraz gminę ogółem. Średnia liczba awarii sieci wodociągowej na 100 mieszkańców w gminie Szerzyny wyniosła 1,10. Największe problemy z siecią wodociągową wystąpiły w sołectwie Żurowa – aż 2,20 awarii na 100 mieszkańców.

Z mniejszą częstotliwością występowały awarie sieci kanalizacyjnej na 100 mieszkańców. Wielkość tego wskaźnika w gminie była równa 0,459. W dwóch sołectwach: Ołpiny i Szerzyny awarie występowały częściej niż średnio w gminie – było to odpowiednio 0,507 i 0,488 awarii na 100 mieszkańców. Awaryjność sieci gazowej w gminie jest nieco niższa. Wielkość wskaźnika w gminie wyniosła 0,34. Wśród sołectw najgorzej pod tym względem wypadła Swoszowa (0,65 awarii na 100 mieszkańców), w najlepszym stanie sieć gazowa jest natomiast w sołectwie Szerzyny, gdzie w ubiegłym roku odnotowano jedynie 0,22 awarii na 100 mieszkańców.

Warto również przedstawić sytuację gminy pod kątem dostępu do systemu ciepłowniczego i energetycznego. Zaopatrzenie mieszkańców gminy Szerzyny w ciepło opiera się na indywidualnych systemach grzewczych, głównie w postaci pieców lub wewnętrznych instalacji centralnego ogrzewania, o zróżnicowanym paliwie energetycznym. Głównymi paliwami wykorzystywanymi do ogrzewania w gminie są: węgiel, drewno (biomasa), gaz ziemny, olej opałowy i pochodne ropy. W budynkach użyteczności publicznej korzysta się z ogrzewania gazowego, natomiast budynki usługowe i produkcyjne posiadają indywidualne kotłownie.

Główne problemy związane z systemem ciepłowniczym na terenie gminy dotyczą nieposiadania przez mieszkańców specjalnych pieców przystosowanych do spalania biomasy (mimo używania drewna jako paliwa), przestarzałej konstrukcji urządzeń grzewczych funkcjonujących w większości budynków mieszkalnych czy spalania niskiej jakości węgla.

W przypadku energii elektrycznej, na terenie gminy Szerzyny zlokalizowanych jest łącznie 87 stacji SN/nN, stanowiących własność TAURON Dystrybucja S.A. Głównym punktem zasilania gminy w energię jest stacja 110/15 kV Dzwonowa (poza granicami administracyjnymi gminy), której średnie roczne obciążenie wynosi ok. 3,0 MW. Energia elektryczna na teren gminy dostarczana jest poprzez dystrybucyjną sieć średniego napięcia 15 kV oraz stacje SN/nN i sieć niskiego napięcia 0,4 kV. Stan infrastruktury sieci elektroenergetycznej na terenie gminy jest dobry. Zgodnie z danymi operatora sieci, TAURON Dystrybucja S.A., na lata 2015-2019 zaplanowano inwestycje i modernizacje, mające na celu możliwość przyłączenia nowych odbiorców, zapewnienie odpowiednich parametrów jakościowych energii elektrycznej oraz zwiększenie niezawodności dostaw energii. Stan techniczny oświetlenia na terenie gminy Szerzyny oceniany jest jako dobry, z prowadzonymi na bieżąco pracami konserwacyjnymi i wymianami. Ogółem na terenie gminy znajduje się 249 opraw, należących do TAURON Dystrybucja S.A., o mocy 43 kW. W 2013 roku zużyły one ok. 109,87 MWh energii elektrycznej. Zapotrzebowanie na energię elektryczną w

gminie Szerzyny jest w pełni pokrywane przez obecny system elektroenergetyczny. Główny punkt zasilania zaopatrujący gminę w energię elektryczną posiada znaczne rezerwy mocy, co sprzyja rozwojowi gminy, zarówno w sferze mieszkaniowej, działalności usługowej i przemysłowej.

Tabela 15. Zestawienie analizowanych danych w sferze przestrzenno-funkcjonalnej.

Sołectwo	Sfera przestrzenno-funkcjonalna				
	Gęstość dróg (km/km ²)	Średnioroczne zużycie energii do oświetlenia dróg w 2015 roku [MWh/km]	Liczba awarii sieci wodociągowej w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2015 roku	Liczba awarii sieci kanalizacyjnej w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2015 roku	Liczba awarii sieci gazowej w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2015 roku
Czermna	1,15	1,73	X ¹	X ¹	0,46
Ołpiny	1,53	1,63	0,72	0,507	0,25
Swoszowa	1,52	2,17	X ¹	X ¹	0,65
Szerzyny	1,44	3,00	0,40	0,488	0,22
Żurowa	1,74	2,24	2,20	0,382	0,38
Gmina	1,43	2,15	1,10	0,459	0,34

¹ brak sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, sołectwa nieuwzględnione w analizie wskaźnika

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Szerzyny.

5.3. Sfera techniczna⁸

Sfera techniczna koncentruje się głównie na stanie infrastruktury technicznej budynków i obiektów zlokalizowanych na terenie gminy oraz kwestii warunków mieszkaniowych. W analizie uwzględniono poniższe wskaźniki:

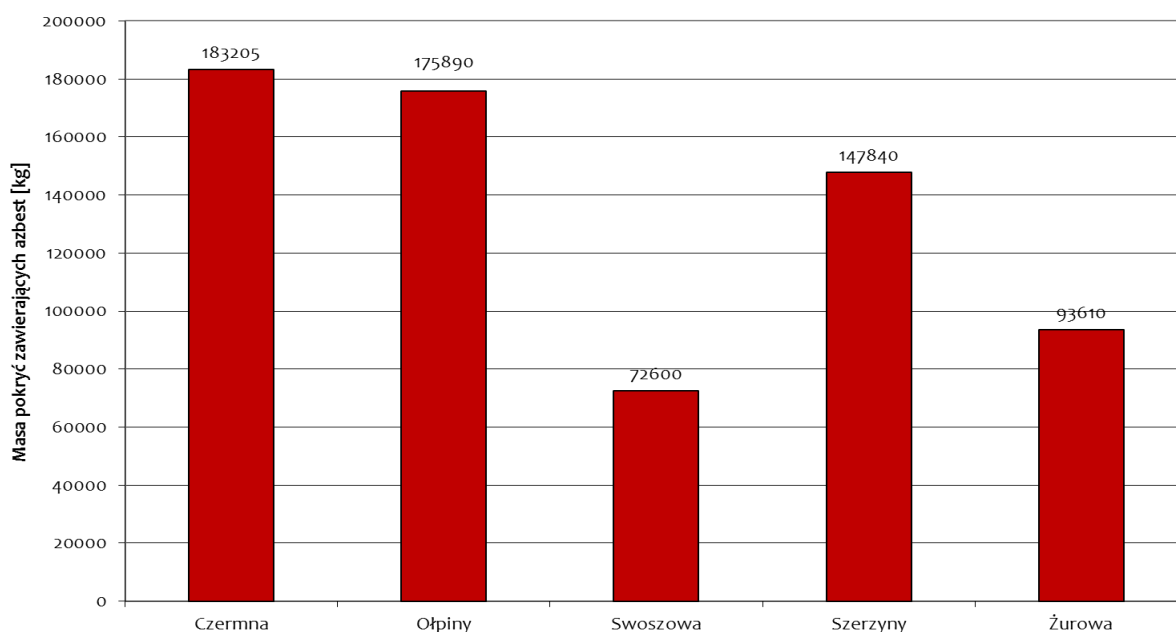
- przyrost nowo oddanych budynków mieszkalnych w latach 2011-2015;
- liczba pustostanów w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2015 roku;
- liczba komunalnych zasobów mieszkaniowych na 100 mieszkańców w 2015 roku;
- liczba budynków zawierających azbest na 100 mieszkańców w 2015 roku;
- liczba obiektów zabytkowych w przeliczeniu na 1km² powierzchni.

W celu oszacowania stopnia wykorzystania istniejącej zabudowy gminy Szerzyny oceniono liczbę pustostanów na 100 mieszkańców. W gminie wskaźnik ten wyniósł 4,80. Najwięcej opuszczonych budynków zlokalizowanych jest w sołectwach Czermna i Swoszowa, natomiast najmniej w Żurowej.

⁸ Podrozdział opracowano z wykorzystaniem zapisów *Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Szerzyny na lata 2015 – 2020*, Instytut Badawczy IPC spółka z o.o.

Bardzo ważną kwestią w zakresie mieszkalnictwa jest liczba budynków zawierających azbest. Substancja ta jest bardzo niebezpieczna dla zdrowia i życia człowieka, dlatego prowadzone są systematyczne działania ukierunkowane na całkowite wyeliminowanie jej z budownictwa. Przenikanie włókien azbestowych do układu oddechowego człowieka może prowadzić do bardzo poważnych chorób, w tym nowotworów czy pylicy azbestowej. Rocznie w Europie na choroby wywołane azbestem (rak płuc, rak oskrzeli, azbestoza) zapada ok. 400-600 osób. W gminie Szerzyny na 100 mieszkańców przypada aż 9,10 budynków zawierających azbest. Najgorzej sytuacja pod tym względem przedstawia się w Swoszowej i Żurowej, gdzie liczba takich budynków na 100 mieszkańców przekracza 11 obiektów. W pozostałych sołectwach wartość wskaźnika oscyluje w okolicach 8 budynków na 100 mieszkańców. W odpowiedzi na ten problem w gminie Szerzyny opracowano „Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Szerzyny na lata 2011-2032”, który ma na celu poprawę stanu środowiska i jakości życia mieszkańców. Na potrzeby Programu dokonano inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest. Na terenie gminy całkowita powierzchnia pokryć dachowych zawierających azbest wynosi 61 195,00 m², zaś całkowita masa – 673 145,0 kg. Przeprowadzona ocena wyrobów zawierających azbest znajdujących się w budynkach na terenie gminy wskazała, iż większość z nich znajduje się w stanie technicznym pozwalającym na zakwalifikowanie do stopnia pilności III, tj. ponownej oceny w terminie do 5 lat w celu sprawdzenia, czy ich stan nie uległ pogorszeniu. Stopień pilności III dotyczył 649,495 kg wyrobów z azbestem na terenie gminy (96,5%), stopień pilności II (ponowna ocena wymagana w czasie do 1 roku) dotyczył 22 550 kg wyrobów z azbestem (3,3%), zaś stopień pilności I (wymiana lub naprawa wymagana bezzwłocznie) – 1100 kg wyrobów (0,2%). Najwięcej pokryć dachowych zawierających azbest zidentyfikowano na terenie miejscowości Czerмна (183 205 kg), zaś najmniej – na terenie miejscowości Swoszowa (72 600 kg).

Wykres 21. Masa pokryć dachowych zawierających azbest w sołectwach gminy Szerzyny.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych LPR gminy Szerzyny 2015.

O warunkach mieszkaniowych gminy świadczą także dane dotyczące liczby nowo oddanych budynków mieszkalnych i liczby mieszkań komunalnych przypadających na 100 mieszkańców. W 2015 roku w gminie Szerzyny oddano o 24% mniej nowych mieszkań niż miało to miejsce w roku 2011. Mniej mieszkań buduje się także w Ołpinach i Swoszowej. W tym ostatnim sołectwie liczba nowo oddawanych mieszkań spadła na przestrzeni analizowanego okresu aż dwukrotnie. Dynamiczny rozwój mieszkalnictwa notuje natomiast sołectwo Żurowa, gdzie w roku 2015 o 100% w stosunku do roku 2011 wzrosła liczba nowych mieszkań. W przypadku mieszkań komunalnych, średnia dla gminy wyniosła 0,34 mieszkań na 100 mieszkańców. Mniejszy zasób takich lokali był w Ołpinach i Swoszowej, natomiast w Szerzynie znajduje się ich najwięcej. Zapotrzebowanie na mieszkania komunalne dla mieszkańców zmagających się z problemami lokalowymi, finansowymi lub społecznymi zazwyczaj przewyższa liczbę dostępnych lokali.

Do analizy sfery technicznej zaliczyć można także potencjał historyczny obiektów budowlanych istniejących na terenie gminy. Jako wskaźnik przyjęto w tym zakresie liczbę zabytków wpisanych do rejestru w przeliczeniu na 1km² powierzchni. Pozwala on także pośrednio określić potencjalną atrakcyjność turystyczną miejsca. W całej gminie wielkość wskaźnika osiągnęła 0,20 zabytków na 1 km². Największe skupienie obiektów zabytkowych występuje w Ołpinach, Swoszowej i Szerzynie i kształtuje się na poziomie 0,24-0,29 zabytków na 1km². Najczęściej występują tu zabytki sakralne takie jak kapliczki i figury, kościoły czy cmentarze wojenne. Wśród obiektów zabytkowych o szczególnej wartości warto wymienić dawny dwór obronny Joachima Ocieskiego, pełniący obecnie funkcję plebanii w Szerzynie. Pełny wykaz obiektów wpisanych do rejestru zabytków nieruchomości przedstawia tabela poniżej.

Tabela 16. Obiekty w gminie Szerzynie wpisane do rejestru zabytków nieruchomości województwa małopolskiego.

Lp.	Sołectwo	Obiekt	Nr rejestru	Data wpisu
1.	Czermna	Kościół pomocniczy pw. św. Marcina Biskupa wraz z cmentarzem przykościelnym i dzwonnica (1520 r.)	A-147	13.03.1972 r.
2.	Ołpiny	Kościół paraf. pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny wraz z ogrodzeniem (1925-1933 r.)	A-1231/M	14.10.2010 r.
3.	Ołpiny	Cmentarz wojenny nr 34 z I wojny światowej	A-414	04.05.1998 r.
4.	Ołpiny	Kapliczka pw. św. Matki Bożej wraz z otaczającymi ją drzewami	A-1347/M	12.06.2013 r.
5.	Ołpiny	Kapliczka pw. św. Matki Bożej Szkaplerznej	A-1348/M	12.06.2013 r.
6.	Ołpiny	Kapliczka pw. św. Wojciecha Biskupa wraz z otaczającymi ją drzewami	A-1349/M	17.09.2013 r.
7.	Ołpiny	Kapliczka przydrożna pw. św. Michała Archanioła	A-1346/M	05.06.2013 r.
8.	Szerzyny	Kościół paraf. pw. Matki Boskiej Szkaplerznej wraz z ogrodzeniem (1927-29)	A-1230/M	06.10.2010 r.
9.	Szerzyny	Cmentarz wojenny z I wojny światowej nr 31	A-416	11.05.1998 r.
10.	Szerzyny	Cmentarz wojenny z I wojny światowej nr 32	A-417	15.05.1998 r.
11.	Szerzyny	Cmentarz wojenny z I wojny światowej nr 33	A-418	20.05.1998 r.
12.	Szerzyny	Dwór (obecnie plebania) (XVI w.)	A-122	04.03.1976 r.
13.	Swoszowa	Kapliczka pw. III Upadku Chrystusa	A-1363/M	17.09.2013 r.
14.	Swoszowa	Kapliczka pw. św. Jana Nepomucena	A-1364/M	07.10.2013 r.
15.	Żurowa	Kościół pw. Św. Małgorzaty (1595-1602 r.)	A-172	24.04.1972 r.
16.	Żurowa	Kapliczka pw. Trójcy Świętej	A-1365/M	17.09.2013 r.

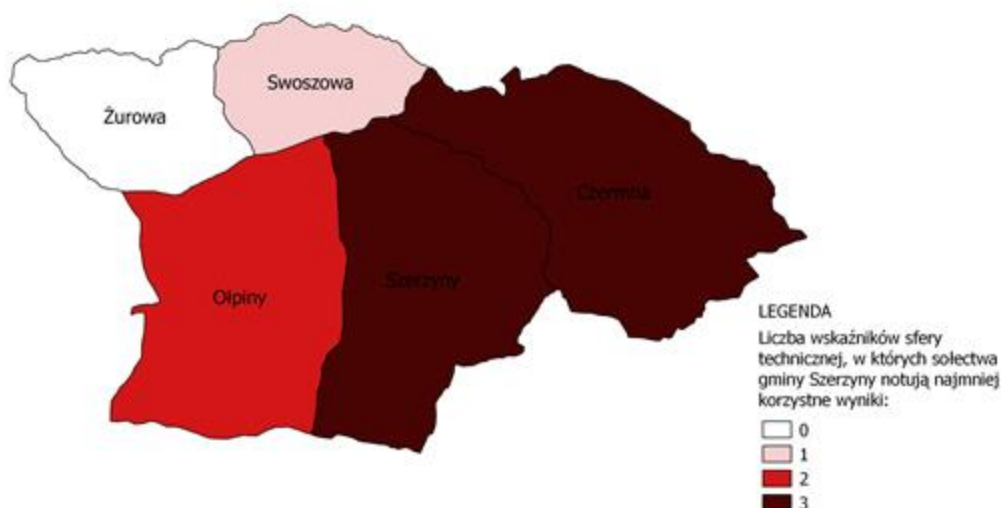
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych LPR gminy Szerzyny 2015.

Tabela 17. Zestawienie analizowanych danych w sferze technicznej.

Sołectwo	Sfera techniczna				
	Liczba pustostanów w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2015 roku	Liczba budynków zawierających azbest na 100 mieszkańców	Przyrost nowo dodanych budynków mieszkalnych w latach 2011-2015	Liczba komunalnych zasobów mieszkaniowych na 100 mieszkańców w 2015 roku	Liczba obiektów zabytkowych w przeliczeniu na 1km ² pow.
Czermna	7,00	8,87	25%	0,46	0,04
Ołpiny	4,31	8,50	-55%	0,17	0,29
Swoszowa	5,49	12,12	-100%	0,00	0,25
Szerzyny	3,95	8,11	-20%	0,62	0,24
Żurowa	3,63	11,17	100%	0,10	0,20
Gmina	4,80	9,10	-24%	0,34	0,20

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Szerzyny.

Mapa 16. Natężenie wskaźników obrazujących problemy sfery technicznej w poszczególnych sołectwach gminy Szerzyny.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Szerzyny.

5.4. Sfera środowiskowa⁹

Ostatnią sferą diagnozowaną dla określenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji jest sfera środowiskowa. Walory przyrodnicze i stan środowiska naturalnego są istotne z punktu widzenia mieszkańców, ale także przyjezdnych czy turystów. W myśl polityki zrównoważonego rozwoju integralną częścią procesu rozwoju jest ochrona i racjonalne korzystanie z zasobów środowiska, ponieważ stanowią one podstawę wzrostu społecznego i gospodarczego. Zachowanie równowagi przyrodniczej i trwałości podstawowych procesów przyrodniczych ma zagwarantować zaspokojenie potrzeb zarówno współczesnych, jak i przyszłych pokoleń.

W ramach analizy sfery środowiskowej ocenie zostało poddane występowanie na terenie gminy różnych form ochrony przyrody: obszarów NATURA 2000, Parku Krajobrazowego i Obszaru Chronionego Krajobrazu oraz pomników przyrody (liczba obiektów w przeliczeniu na 1km² powierzchni), jak również zagrożenia środowiska przyrodniczego, głównie zanieczyszczenia powietrza i lokalizacja obszarów zalewowych.

W granicach gminy Szerzyny, tylko w sołectwie Cermna, występuje obszar NATURA 2000 (PLH180046) Liwocz. Jest to obszar specjalnej ochrony siedlisk obejmujący okolice góry Liwocz porośnięte buczyną karpacką. Większa jego część znajduje się w powiecie jasielskim, w gminach Skołyszyn i Brzyska.

Znacznie większy teren zajmuje Park Krajobrazowy Pasma Brzanki. Swoim zasięgiem obejmuje wszystkie sołectwa gminy, w tym w całości Żurową i Swoszową, w zdecydowanie mniejszym stopniu pozostałe trzy sołectwa. Park jest częścią wewnętrznych Karpat fliszowych, jego walorem jest urozmaicona rzeźba terenu, w szczególności fałdy fliszowe z zachowanymi skamieniałościami. Park obejmuje również sąsiednie gminy województwa małopolskiego oraz gminę Jodłową w województwie podkarpackim. Trzecią formą ochrony krajobrazu jaką jest objęta gmina Szerzyny jest Obszar Chronionego Krajobrazu Pogórza Ciężkowickiego.

Na terenie gminy Szerzyny znajduje się 9 pomników przyrody, w tym 8 pomników przyrody ożywionej i 1 przyrody nieożywionej. Ochroną objęto głównie stare drzewa – dęby szypułkowe i lipy drobnolistne oraz głąz (piaskowiec) „Ostry Kamień”. W przypadku tej formy ochrony przyrody zastosowano wskaźnik pokazujący natężenie jej występowania w poszczególnych sołectwach i obliczono liczbę pomników przyrody na 1km² powierzchni. Wielkość wskaźnika w gminie wyniosła 0,11. Największa koncentracja tej formy ochrony występuje w Ołpinach i Cermnej (0,14 i 0,13 pomników przyrody na 1km² pow.). Najmniejsza zaś w sołectwie Swoszowa, gdzie nie ma ani jednego pomnika przyrody.

Tabela 18. Pomniki przyrody w gminie Szerzyny.

L.p.	Sołectwo	Nazwa obiektu	Położenie	Zarządzający
1.	Żurowa	Głąz – piaskowiec „Ostry Kamień”	w lesie jodłowym przy szlaku turystycznym Żurowa-Rygllice	własność prywatna

^{9 9} Podrozdział opracowano z wykorzystaniem zapisów *Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Szerzyny na lata 2015 – 2020*, Instytut Badawczy IPC spółka z o.o.

2.	Czermna	Lipa drobnolistna	Czermna 123	własność prywatna
3.	Czermna	Dąb szypułkowy	przy kościele	parafia Rzymsko-Katolicka w Czermnej
4.	Czermna	Lipa drobnolistna	-	własność prywatna
5.	Ołpiny	Dąb szypułkowy	w parku podworskim	własność prywatna
6.	Ołpiny	Dąb czerwony	w parku podworskim	własność prywatna
7.	Ołpiny	Lipa drobnolistna	w parku podworskim	własność prywatna
8.	Szerzyny	Dąb szypułkowy	przy drodze na cmentarz	własność prywatna
9.	Szerzyny	Dąb szypułkowy	niedaleko kościoła	gmina Szerzyny

Źródło: opracowanie własne na podstawie LPR Gminy Szerzyny 2015.

Przez gminę Szerzyny przepływa kilka cieków wodnych, z których największy to potok Olszynka płynący z zachodu na wschód przez Ołpiny i Szerzyny. Pozostałe cieki stanowią dopływy Olszynki i są to Czermianka i Swoszowianka.

W 2011 roku uchwałą nr XI / 99 / 2011 Rada gminy Szerzyny wyznaczyła obszary bezpośredniego zagrożenia powodzią od Olszynki w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego dla wsi Szerzyny i Ołpiny oraz tereny zalewowe, na których występuje zagrożenie powodziowe. Ryzyka powodziowe na terenie gminy związane z przepływającym potokiem Olszynka obejmują straty w infrastrukturze drogowo-mostowej, budynkach użyteczności publicznej, przepustach, rowach i sieci kanalizacyjnej. Analizy obszaru objętego POPGW w Regionie Wodnym Górnej Wisły przeprowadzone w oparciu o metodykę opracowania planów zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszarów dorzeczy i regionów wodnych, pozwoliły określić obszar gminy Szerzyny jako tereny o niskim poziomie ryzyka. Obszary szczególnie zagrożone powodzią znajdują się tylko w sołectwie Szerzyny i obejmują obszar o pow. 7,5ha, co stanowi niewielki procent całej powierzchni sołectwa. W pozostałych częściach gminy mogą występować lokalne podtopienia związane z ulewnymi deszczami i złym stanem rowów przydrożnych.

Gmina Szerzyny charakteryzuje się stosunkowo dobrym stanem powietrza atmosferycznego. Nie jest ona wymieniona w *Programie ochrony powietrza dla województwa małopolskiego*. Jakość powietrza na terenie gminy kształtowana jest głównie przez: rozproszone źródła ciepła (tj. lokalne kotłownie dla zabudowy wielorodzinnej i usług publicznych oraz indywidualne kotłownie w zabudowie mieszkaniowej jednorodzinnej) oraz komunikację samochodową. Oceniając jakość powietrza w gminie Szerzyny, poddano analizie dane obrazujące stan zanieczyszczenia powietrza. Z powodu braku punktu pomiarowego zlokalizowanego bezpośrednio na terenie gminy wykorzystano dane z najbliższej stacji w Tuchowie przy ul. Chopina. Średnioroczne stężenie pyłu zawieszonego PM₁₀ w 2014 roku wyniosło 41 µg/m³, względem roku 2013 odnotowano spadek o 7 µg/m³. W ciągu roku 2014 zarejestrowano 88 przekroczeń dopuszczalnych norm stężenia pyłu zawieszonego PM₁₀ w powietrzu, przy czym wszystkie wystąpiły w sezonie zimowym. Jest to w dużej mierze spowodowane ogrzewaniem mieszkań piecami węglowymi. Według danych Urzędu Gminy ok. 90% budynków wyposażonych

jest w taki system grzewczy. Na stacji w Tuchowie mierzy się również stężenie benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10. W roku 2014 osiągnęło ono wartość 7 ng/m³, przy czym nastąpił wzrost w stosunku do roku 2013. Zanieczyszczenia powietrza w gminie wynikają głównie z braku zorganizowanego systemu ogrzewania (dominują indywidualne kotłownie), wykorzystania niskiej jakości węgla jako głównego paliwa do ogrzewania gospodarstw domowych oraz spalania śmieci. Potencjalnym problemem może być także emisja liniowa, związana z drogami – są one dość wąskie, co utrudnia i wydłuża ruch, zwiększając spalanie paliw w silnikach samochodowych.

Tabela 19. Zestawienie analizowanych danych w sferze środowiskowej.

Sołectwo	Sfera środowiskowa			
	Występowanie obszarów Natura 2000	Liczba pomników przyrody na 1 km ² pow.	Lokalizacja Parku Krajobrazowego	Zagrożenie powodziowe ¹⁰
Czermna	TAK	0,13	TAK	TAK
Ołpiny	NIE	0,14	TAK	TAK
Swoszowa	NIE	0,00	TAK	NIE
Szerzyny	NIE	0,10	TAK	TAK
Żurowa	NIE	0,10	TAK	NIE
Gmina	TAK	0,11	TAK	TAK

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Szerzyny.

¹⁰ W oparciu o występowanie na obszarze sołectw terenów zalewowych – zgodnie z danym UG Szerzyny.

6. Wybór obszaru zdegradowanego gminy Szerzyny

Obszar zdegradowany gminy Szerzyny wyłoniony został w dwóch krokach.

Krok 1 – analiza sytuacji społecznej gminy Szerzyny w podziale na sołectwa z uwzględnieniem 11 wskaźników obrazujących problemy i negatywne zjawiska społeczne takie jak bezrobocie, ubóstwo, przestępczość i bezpieczeństwo, niski poziom edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym oraz zmiany demograficzne.

W efekcie przeprowadzonej diagnozy sfery społecznej wybrano 3 sołectwa zdegradowane społecznie, do których zaliczono: sołectwo Cermna, sołectwo Ołpiny i sołectwo Szerzyny.

Krok 2 – dla całej gminy, w tym sołectw zdegradowanych społecznie, przeprowadzono analizę sytuacji w pozostałych sferach: gospodarczej, środowiskowej, technicznej i przestrzenno – funkcjonalnej. Druga część analizy wskazała na występowanie w sołectwach zdegradowanych społecznie negatywnych zjawisk w innych sferach – zgodnie z poniższą tabelą.

Tabela 20. Koncentracja negatywnych zjawisk w poszczególnych sferach dla wszystkich sołectw gminy Szerzyny.

Sołectwo	Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera przestrzenno - funkcjonalna	Sfera techniczna	Sfera środowiskowa
Cermna	8/11 ¹¹	3/3	3/5	1/5	3, 1
Ołpiny	5/11	2/3	2/5	3/5	2, 1
Szerzyny	5/11	3/3	1/5	1/5	1, 1
Swoszowa	1/11	1/3	1/5	5/5	1, 0
Żurowa	3/11	0/3	2/5	2/5	1, 0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Szerzyny.

W oparciu o wyniki przeprowadzonej analizy obszar zdegradowany gminy Szerzyny obejmuje następujące podobszary:

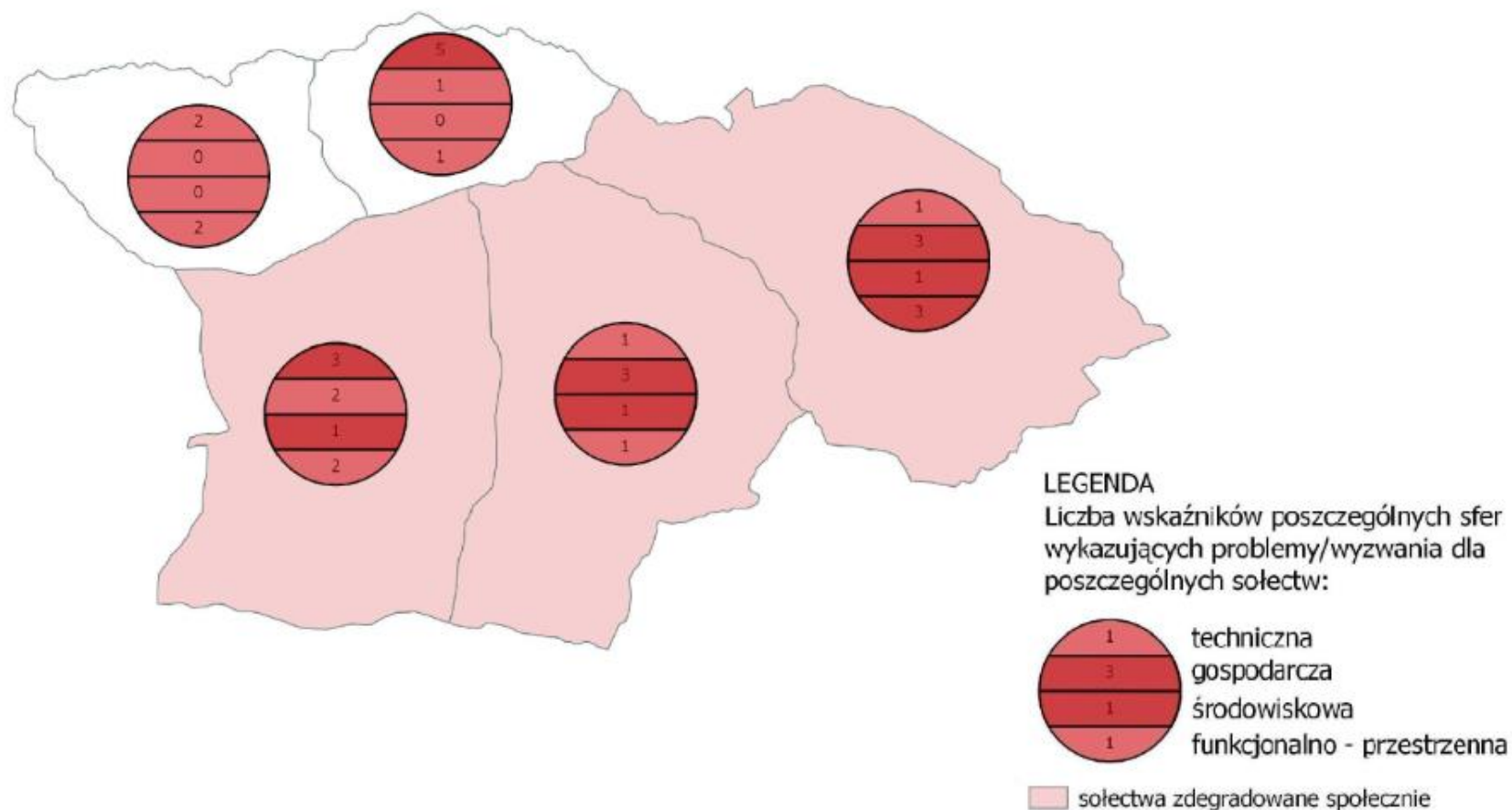
Podobszar 1. Sołectwo Cermna

Podobszar 2. Sołectwo Szerzyny

Podobszar 3. Sołectwo Ołpiny

¹¹ Stosunek liczby wskaźników, w których sołectwo uzyskuje wartości mniej korzystne niż średnia dla gminy, w stosunku do łącznej liczby wskaźników analizowanych w ramach danej sfery.

Mapa 17. Koncentracja negatywnych zjawisk w sferach pozaspółecznych dla wszystkich sołectw gminy Szerzyny.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Szerzyny.

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

7. Wybór obszaru rewitalizacji gminy Szerzyny

Z uwagi na przekraczanie przez obszar zdegradowany wskaźników granicznych określonych przez Ustawodawcę dla obszaru rewitalizacji (art. 10 §2 Ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji) zdecydowano się na jego zawężenie.

Tabela 21. Wskaźniki powierzchni i zaludnienia obszaru zdegradowanego gminy Szerzyny.

Obszar	Powierzchnia	Ludność
Obszar zdegradowany	6434 (78,5% ¹²)	6379 (79,2% ¹³)
Podobszar 1. Sołectwo Czerмна	2255 (27,5%)	1758 (21,8)
Podobszar 2. Sołectwo Szerzyny	2086 (25,5%)	2256 (28%)
Podobszar 3. Sołectwo Ołpiny	2093 (25,5%)	2365 (29,4)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Szerzyny.

Zawężenia obszaru zdegradowanego dokonano w sposób partycypacyjny, z udziałem kluczowych interesariuszy gminy Szerzyny w drodze warsztatu, który odbył się 5 stycznia 2017 r. w siedzibie Urzędu Gminy Szerzyny. Spotkanie zgromadziło 19 osób, w tym:

- radnych gminy Szerzyny;
- sołtysów wszystkich 5 wsi;
- przedstawicieli kluczowych lokalnych instytucji społecznych, w tym Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz Gminnego Centrum Kultury i Czytelnictwa w Szerzynch;
- przedstawiciela przedsiębiorców lokalnych;
- przedstawiciela lokalnej organizacji pozarządowej (OSP).

Podczas spotkania uczestnikom zaprezentowane zostały wyniki analizy statystycznej wskazującej na lokalizację obszarów zdegradowanych na terenie gminy. Opierając się na przedstawionych danych, uczestnicy warsztatu wyrazili akceptację dla wyboru 3 podobszarów zdegradowanych koncentrujących się w sołectwach Czerмна, Szerzyny i Ołpiny.

W kolejnym kroku uczestnicy spotkania stanęli przed koniecznością zawężenia obszaru zdegradowanego, w oparciu o posiadane przez siebie informacje, do terenów najbardziej dotkniętych kryzysem społecznym oraz jego problemami w pozostałych sferach. Tym samym, wykorzystując metodę pracy z mapą oraz osadzając uczestników spotkania w uzasadnionej roli ekspertów posiadających szeroką wiedzę o lokalnych uwarunkowaniach w formie dokonano, w formie dyskusji opartej o szczegółową mapę, określenia granic kluczowych obszarów problemowych dla trzech sołectw zdegradowanych. Z uwagi na znaczące rozproszenie zabudowy wszystkich trzech wsi (Czerмна, Szerzyny, Ołpiny, z których dwie ostatnie to tzw. wielodrożnice¹⁴), a co za tym idzie bardzo duże rozproszenie ludności zamieszkującej obszar zdegradowany, zdecydowano się na objęcie obszarem rewitalizacji centralnych przestrzeni tych trzech miejscowości wraz z nieodległymi przyległościami.

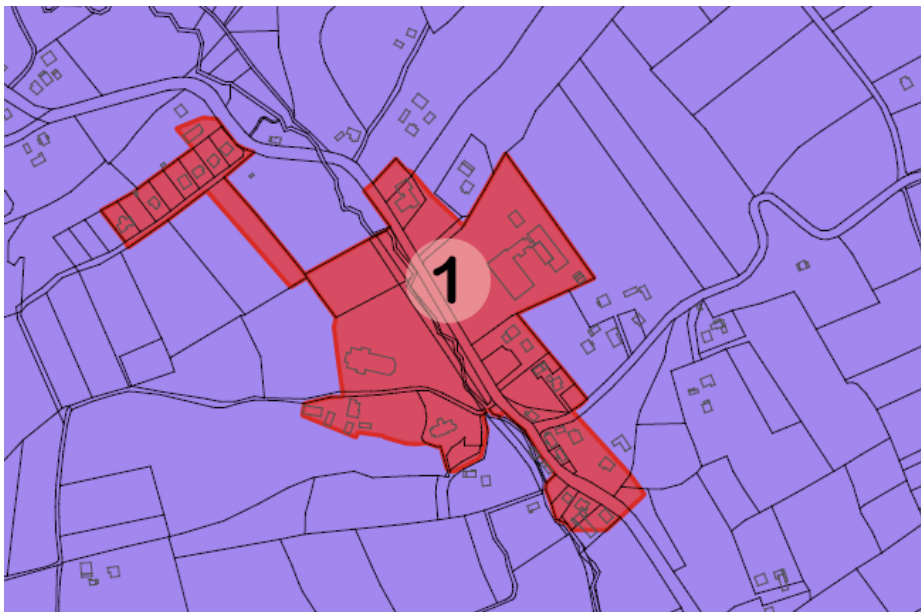
¹² Odsetek powierzchni całej gminy.

¹³ Odsetek ludności całej gminy.

¹⁴ Wielodrożnica - wieś o zwartej lub luźnej zabudowie, powstająca wzdłuż kilku ciągów komunikacyjnych.

Podobszar 1. Cermna

Mapa 18. Zasięg podobszaru rewitalizacji 1. Cermna.

Źródło: opracowanie własne

Podobszar 2. Szerzyny

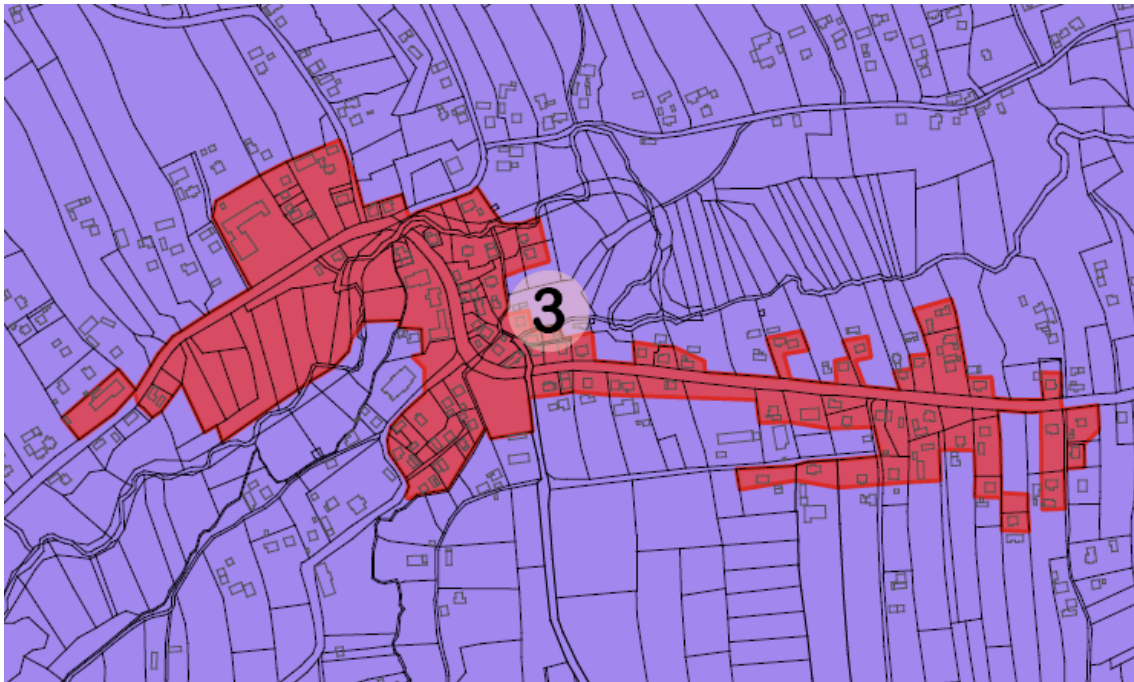
Mapa 19. Zasięg podobszaru rewitalizacji 2. Szerzyny.

Źródło: opracowanie własne

Podobszar 3. Ołpiny

Mapa 20. Zasięg podobszaru rewitalizacji 3. Ołpiny.

Źródło: opracowanie własne

Tabela 22. Wskaźniki powierzchni i zaludnienia obszaru rewitalizacji gminy Szerzyny.

Obszar	Powierzchnia [ha]	Ludność [osoby]
Obszar rewitalizacji	48,06 (0,59% ¹⁵)	585 (7,27% ¹⁶)
Podobszar 1. Cermna	8,59	71
Podobszar 2. Szerzyny	24,56	245
Podobszar 3. Ołpiny	14,91	269

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Szerzyny.

¹⁵ Odsetek powierzchni całej gminy.

¹⁶ Odsetek ludności całej gminy.

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, Fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Spis ilustracji

Tabela 1. Zestawienie danych poddanych analizie w sferze społecznej.....	7
Tabela 2. Zestawienie danych poddanych analizie w sferze przestrzenno-funkcjonalnej, gospodarczej, technicznej oraz środowiskowej	8
Tabela 3. Liczba ludności oraz powierzchnia poszczególnych jednostek terytorialnych w gminie Szerzyny w 2015 roku.	10
Tabela 4. Zestawienie wskaźników w sferze społecznej wybranych do analizy.	11
Tabela 5. Zmiany procentowe ludności według ekonomicznych grup wieku w sołectwach gminy Szerzyny w latach 2011-2014.....	15
Tabela 6. Wskaźniki obciążenia demograficznego w sołectwach gminy Szerzyny w roku 2014.	15
Tabela 7. Powody udzielenia pomocy społecznej w latach 2011-2015.	22
Tabela 8. Świadczenia z pomocy społecznej w latach 2011-2015 w gminie Szerzyny.	23
Tabela 9. Liczba wydanych Niebieskich Kart w latach 2011-2015 w sołectwach gminy Szerzyny.....	25
Tabela 10. Wyniki testu gimnazjalnego w gminie Szerzyny wg szkół w roku szkolnym 2015/2016.	30
Tabela 11. Liczba czytelników bibliotek w sołectwach gminy Szerzyny w latach 2011-2015.....	33
Tabela 12. Zestawienie danych poddanych analizie w sferze gospodarczej i przestrzenno-funkcjonalnej.	36
Tabela 13. Zestawienie danych poddanych analizie w sferze technicznej i środowiskowej.	37
Tabela 14. Podmioty gospodarki narodowej według sekcji PKD 2007 w gminie Szerzyny w latach 2012-2015.....	42
Tabela 15. Zestawienie analizowanych danych w sferze przestrzenno-funkcjonalnej.....	47
Tabela 16. Obiekty w gminie Szerzyny wpisane do rejestru zabytków nieruchomości województwa małopolskiego.	49
Tabela 17. Zestawienie analizowanych danych w sferze technicznej.....	50
Tabela 18. Pomniki przyrody w gminie Szerzyny.....	51
Tabela 19. Zestawienie analizowanych danych w sferze środowiskowej.....	53
Tabela 20. Koncentracja negatywnych zjawisk w poszczególnych sferach dla wszystkich sołectw gminy Szerzyny.....	54
Tabela 21. Wskaźniki powierzchni i zaludnienia obszaru zdegradowanego gminy Szerzyny.	56
Tabela 22. Wskaźniki powierzchni i zaludnienia obszaru rewitalizacji gminy Szerzyny.....	58
Wykres 1. Ludność w sołectwach gminy Szerzyny w latach 2011-2015.	13

Wykres 2. Ludność sołectw gminy Szerzyny według ekonomicznych grup wieku w roku 2014.....	14
Wykres 3. Ludność gminy Szerzyny według ekonomicznych grup wieku w latach 2010-2014	14
Wykres 4. Zmiany wskaźnika bezrobocia w gminie Szerzyny w latach 2011-2015.	16
Wykres 5. Zmiany wskaźnika bezrobocia w sołectwach gminy Szerzyny w latach 2011-2015.	17
Wykres 6. Odsetek bezrobotnych bez prawa do zasiłku w 2015 roku według sołectw w gminie Szerzyny.	17
Wykres 7. Odsetek bezrobotnych osób w wieku 18-34 lata wśród bezrobotnych ogółem według sołectw w gminie Szerzyny w 2015 roku.	18
Wykres 8. Zmiany w liczbie osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie Szerzyny w latach 2011-2015.	21
Wykres 9. Zmiana odsetka liczby osób korzystających z pomocy społecznej wg sołectw w gminie Szerzyny w latach 2011-2015.	21
Wykres 10. Powody udzielania pomocy społecznej w gminie Szerzyny w 2015 roku.	22
Wykres 11. Wskaźniki pomocy społecznej w latach 2011-2015 w gminie Szerzyny.	24
Wykres 12. Liczba dzieci korzystających z dofinansowania posiłków w szkołach na 100 mieszkańców w sołectwach gminy Szerzyny w 2015 roku.	25
Wykres 13. Procentowy rozkład typów wykroczeń i przestępstw według sołectw w gminie Szerzyny w 2015 roku.	27
Wykres 14. Wskaźnik EWD (część humanistyczna – niebieski, część matematyczno – przyrodnicza - zielony) za okres 2014-2016 dla gimnazjum w Czermej.	30
Wykres 15. Wskaźnik EWD (część humanistyczna – niebieski, część matematyczno – przyrodnicza - zielony) za okres 2014-2016 dla gimnazjum w Ołpinach.	31
Wykres 16. Wskaźnik EWD (część humanistyczna – niebieski, część matematyczno – przyrodnicza - zielony) za okres 2014-2016 dla gimnazjum w Szerzynie.	31
Wykres 17. Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane i wyrejestrowane w ciągu roku na terenie gminy Szerzyny w latach 2010-2015.	40
Wykres 18. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w latach 2011-2015 w gminie Szerzyny – wskaźniki.	40
Wykres 19. Dynamika zmian w zakresie udziału przedsiębiorstw sektora prywatnego w sołectwach gminy Szerzyny w latach 2011-2015.	41
Wykres 20. Podmioty gospodarcze wg dominujących sekcji w gminie Szerzyny i sołectwach w roku 2015.	42
Wykres 21. Masa pokryć dachowych zawierających azbest w sołectwach gminy Szerzyny.	48
Mapa 1. Położenie Gminy Szerzyny na tle województwa małopolskiego.	9

Mapa 2. Podział administracyjny Gminy Szerzyny.....	10
Mapa 3. Zmiana liczby mieszkańców sołectw gminy Szerzyny w latach 2011 – 2015.....	12
Mapa 4. Udział osób bezrobotnych w liczbie ludności ogółem (stan na rok 2015).....	19
Mapa 5. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej (stan na rok 2015).	19
Mapa 6. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej (stan na rok 2015).	20
Mapa 7. Wskaźnik bezpieczeństwa w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2015 roku.	26
Mapa 8. Średnie wyniki sprawdzianu po VI klasie szkoły podstawowej w 2016 roku.	29
Mapa 9. Frekwencja w wyborach do Sejmu w 2015 roku.	32
Mapa 10. Liczba korzystających z zajęć w wiejskich domach kultury w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2015 roku.	33
Mapa 11. Liczba NGOs w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2015 roku.	34
Mapa 12. Natężenie wskaźników obrazujących problemy społeczne w poszczególnych sołectwach gminy Szerzyny.....	35
Mapa 13. Zmiana liczby podmiotów gospodarczych w latach 2011 – 2015.....	39
Mapa 14. Natężenie wskaźników obrazujących problemy gospodarcze w poszczególnych sołectwach gminy Szerzyny.....	43
Mapa 15. Gęstość dróg w poszczególnych sołectwach gminy Szerzyny.....	44
Mapa 16. Natężenie wskaźników obrazujących problemy sfery technicznej w poszczególnych sołectwach gminy Szerzyny.....	50
Mapa 17. Koncentracja negatywnych zjawisk w sferach pozaspołecznych dla wszystkich sołectw gminy Szerzyny.....	55
Mapa 18. Zasięg podobszaru rewitalizacji 1. Czerмна.....	57
Mapa 19. Zasięg podobszaru rewitalizacji 2. Szerzyny.	57
Mapa 20. Zasięg podobszaru rewitalizacji 3. Ołpiny.....	58